

สวาม

นิตยสารเพื่อชีวิตที่งดงามและเป็นอิสระ
ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๔๑

He Huaishuo [b. 1941]

SOLITARY JOURNEY

ink and color on paper

Signed He Huaishuo zaojing,
dated, geng shen, 1980, first month
and with two seals of the artist,
He, and *Huai Shuo*.

Titleslip inscribed 'at the Water

Pine and Stone Retreat, April 1989'

45 by 52.5 cm. 17 3/4 by 20 5/8 in.

บอกเล่า

๑๐ ปีที่ผ่านมา เป็นช่วงเวลาแห่งการถกทอวิถีชีวิตของชุมชน
แห่งการเรียนรู้ที่จะพัฒนาตนเอง ในนาม **เสถียรธรรมสถาน**

เรามีทุนทางสังคมที่เป็นน้ำใจและความพร้อมเพรียงของเพื่อน
ในชุมชน ที่เสียสละและร่วมแรงร่วมใจกันอย่างไม่ย่อท้อ เพื่อให้เกิด
สังฆะ คือ ชุมชนของมนุษย์ที่พัฒนาตนเอง โดยไม่รอผลดลบันดาล
จากสิ่งภายนอก

ท่านเจ้าคุณอาจารย์พระธรรมปิฎกได้แสดงธรรมไว้ว่า การ
พัฒนาตนเองจะต้องมีความเพียรสร้างสรรค์ ตั้งใจมุ่งมั่น ทำแต่สิ่งที่
ดีงาม ทำกิจหน้าที่ของตนให้สมบูรณ์ ช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ และ
มีความเข้มแข็ง เจอทุกข์ภัยไม่พรั่น ไม่ระย่อ

ในวิกฤตการณ์เช่นนี้ เราอาจต้องทำหน้าที่ที่ต่างกัน แต่ที่
เหมือนกันคือ เราต้องมีศรัทธาที่จะพัฒนาชีวิตของเราทุกวัน นี่ค
งานกู้บ้านกู้เมืองในโค้งประวัติศาสตร์ชาติไทย

ธรรมสวัสดิ์

แม่ชีคันสนีย์ เสถียรสุด

สาวิกา ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๑๔ ประจำเดือนกรกฎาคม ๒๕๔๑ จำนวนพิมพ์ ๖,๐๐๐ เล่ม
เจ้าของเสถียรธรรมสถาน ๒๔/๕ ซอยวัชรพล ถนนรามอินทรา ๕๕ ลาดพร้าว กรุงเทพฯ
๑๐๒๓๐ โทร. ๕๐๙-๐๐๘๕, ๕๐๙-๒๒๓๗, ๕๑๐-๔๗๕๖ โทรสาร ๕๑๙-๔๖๓๓
บรรณาธิการ พิภพ วิภาสประทีป กองบรรณาธิการ ชัตตวรรษ องค์กรสังฆ, รัศมี มณีนิล
ผู้จัดทำ สำนักพิมพ์สามสี ๘๑/๘ ถนนเพชรเกษม บางแค ภาษีเจริญ กรุงเทพฯ
๑๐๑๖๐ โทร. ๔๑๓-๑๒๑๒ **เพลท** หจก. เลย์ โปรเซส โทร. ๘๘๓-๐๓๖๐-๑, ๔๓๓-
๕๔๓๓ **พิมพ์** บริษัท 21 เซ็นจูรี่ จำกัด โทร. ๘๘๓-๐๔๑๗-๘

ประจำเดือนกรกฎาคม ๒๕๕๑

๓-๕ ก.ค. “สาวิกาส์ญจร” จังหวัดนครสวรรค์

๗-๑๒ ก.ค. ปฏิบัติบูชาเนื่องในวันอาสาฬหบูชา
วันอาสาฬหบูชาที่ ๘ ก.ค.

๐๗.๓๐ น. ขอเชิญทำบุญตักบาตรร่วมกัน

๐๙.๓๐ น. ฟังธรรมและปฏิบัติบูชา

๑๓.๓๐ น. เดินจงกรม/สมาธิภาวนา/ตอบคำถาม

๑๗.๐๐ น. ร่วมกันสวดธัมมจักกัปปวัตตนสูตร

๑๘.๓๐ น. ปาฐกถาธรรม และเวียนเทียน

๙ ก.ค. คุยกับคุณหม่อมอมรา มลิลิตา เวลา ๑๕.๓๐ น.

๒๕-๒๖ ก.ค. ครอบครัวยุคใหม่

ตลาดนัด...เพื่อชีวิตที่งดงามและเป็นอิสระ

สนใจติดต่อสอบถามได้ที่ เสถียรธรรมสถาน ๒๔/๕ ซ. วัชรพล
ถ. รามอินทรา แขวงจระเข้บัว เขตลาดพร้าว กรุงเทพฯ ๑๐๒๓๐

โทร. ๕๐๙๐๐๘๕, ๕๑๐๔๗๕๖, ๕๑๐๖๖๙๗ โทรสาร ๕๑๙๔๖๓๓

สาวิกา

สื่อเพื่อชีวิตที่งดงามและเป็นอิสระ
...เป็นสาระ...เป็นความหมาย...เป็นกำลังใจ...เป็นเพื่อน
และเป็นของขวัญอันมีค่า...มอบสาวิกาแต่ที่คุณรัก

- สมัครสมาชิกเพื่อตัวท่านเอง
- สมัครสมาชิกเพื่อมอบเป็นของขวัญแก่คนที่คุณรัก
- สมัครสมาชิกอุปถัมภ์เพื่อมอบสถานศึกษาทั่วประเทศ

ใบสมัครสมาชิก 'สาวิกา'

ชื่อ _____ นามสกุล _____

ที่อยู่ _____

หมายเลขโทรศัพท์ _____

อายุ _____ ปี อาชีพ _____

สถานที่ทำงาน / สถาบันการศึกษา _____

ขอสมัครเป็นสมาชิก 'สาวิกา'

เป็นเวลา ๑ ปี (๑๒ ฉบับ) ราคา ๓๖๐ บาท

๑ ปี (๑๒ ฉบับ) ยินดีจะร่วมสนับสนุนการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้มากกว่า ๓๖๐ บาท เป็นจำนวนเงิน _____ บาท

เริ่มตั้งแต่ฉบับที่ _____ ปีที่ _____

โดยได้แนบ ตัวแลกเงิน ธนาณัติ เช็ค

ส่งจ่าย ปณ. จรเข้บัว ในนาม จันทนา ศรีมุกดา เสถียรธรรมสถาน
๒๔/๕ ซอยวัชรพล ถนนรามอินทรา ๕๕ ลาดพร้าว กรุงเทพฯ ๑๐๒๓๐

เสถียรธรรมสถาน

เพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม มีความละเอียดที่จะใช้ชีวิตอย่าง
ปล่อยปะละเลย ถ้าเราเป็นคนที่กำลังล้มอยู่ แล้วมีมือของคนที่ยื่น
มาเพื่อที่จะช่วยให้เราดำรงชีวิตอยู่ได้ เราควรจะขอบคุณมือนั้นหรือ
อาหารมือนั้นอย่างลึกซึ้ง ก็คือกลับมาเป็นบุคคลที่จะดำรงชีวิตอย่าง
คนที่ไม่หยาบคาย ไม่ติดอบายมุขและขยันขันแข็ง พยายามที่จะรู้จัก
ใช้เวลาทุกนาทีในชีวิตที่เหลือของเราด้วยความไม่ประมาท มั่งกาย
และเร่ากุศลของเราที่จะดำรงชีวิตอยู่บนค่านิยมของการไม่เบียดเบียน
ไม่เดินเลื้อยต่อการใช้ชีวิต หรือคอยแต่จะให้คนอื่นช่วยเหลือเท่านั้น
แต่สามารถที่จะใช้กำลังที่เราได้มาอีกครั้งหนึ่งเป็นไปเพื่อประโยชน์
สูงสุดในชีวิตของเราให้ได้ ไม่ทำตัวเป็นคนหนักแผ่นดิน แต่ขอให้ใช้
ชีวิตจากนี้ไปอย่างคนที่กตัญญูที่สุด ด้วยการที่จะใช้ชีวิตของเรา
อย่างคนที่ไม่ทุกข์ให้ได้ ถ้าโรงงานสร้างจิตสำนึกให้กับผู้คนขนาดนี้
สิ่งนี้ก็จะเป็นการให้ที่มีปัญญาไม่ผลัดคนตกเหว คือปล่อยให้ไม่มีแต่คน
คอยรับบริการ แล้วเห็นแก่ตัว รับแล้วมีความโลภมากขึ้น แต่โรงงาน
สร้างจิตสำนึกให้คนที่รับบริการนั้นขยันขันแข็ง แล้วก็ทำหน้าที่ต่อไป
อย่างเต็มความสามารถที่จะทำได้ ไม่ย่อท้อ อดทนอดกลั้นต่ออุป-
สรรคทั้งปวง ให้เห็นว่าชุมชนของชาวพุทธนั้น เมื่อได้รับโอกาสจาก
การที่ได้ฟังฟัง อิงอาศัยแล้ว คนคนนั้นจะต้องพัฒนาศักยภาพของตัวเอง
จนจนพึ่งตัวเองได้ในที่สุด ไม่รอ ไม่คอย ไม่อ้างโน่นอ้างนี่ คุณทำถูก
แล้วที่คุณพยายามที่จะช่วยตัวเองให้ถึงที่สุด ถ้าเผื่อว่าโรงงานนี้
สามารถที่จะพัฒนาให้ผู้คนมีคุณธรรม มีจริยธรรม มีศีลธรรมกลับมา
ได้ด้วยก็จะเหมือนกับสมัยพุทธกาลที่เศรษฐกิจบุญทั้งหลายตั้งโรงงาน
ให้กับผู้ยากไร้ หรือว่ามีโรงงานไว้เพื่อสนับสนุนให้ชีวิตที่จะดำรงชีวิต
อยู่ต่อไปนั้นทำหน้าที่อย่างคนที่ไม่เห็นแก่ตัว

ช่วยเหลือคนยากไร้และตกงาน ผมรู้สึกสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถมากเลยครับ แต่ผมสงสัยว่าคนที่ จะเข้าไปรับบริการที่โรงพยาบาลจะปฏิบัติตนอย่างไร เพื่อให้มีจิตสำนึกต่อเรื่องนี้ครับ

นายอดทน

ตอบ คุณ ‘นายอดทน’

เรื่องการจัดตั้งโรงพยาบาลที่เป็นพระราชเสาวนีย์ของสมเด็จพระนางเจ้าก็เป็นเรื่อง que แสดงถึงน้ำพระทัยที่มีต่อคนที่กำลังทุกข์ยาก ซึ่งน่าจะเป็นเรื่องที่จะปลุกจิตสำนึกหรือเร้ากุศลต่อผู้ที่กำลังทุกข์ยาก และพวกที่กำลังตกงานทั้งหลายให้ตระหนักรู้ว่า พวกเรายังมีกัลยาณมิตร ยังมีสิ่งที่จะทำให้พวกเราไม่กำลังใจ กำลังกาย ที่จะดำรงชีวิตอยู่ต่อไป ผู้ที่มองเรื่องนี้ที่จะให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุดก็น่าจะมีสำนึกร่วมกันว่า เรายังมีบุคคลที่ห่วงใย เราจึงต้องพยายามที่จะดำรงชีวิตของเราต่อไปให้ได้ ด้วยการที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิตของเราให้เป็นผู้ที่ไม่มั่งกั่งไป คือหมายความว่าต้องมีจิตสำนึกในการที่จะเข้าไปใช้โรงพยาบาลตรงนี้ออย่างคนที่ จะใช้กำลังกายที่ได้จากโรงพยาบาลนี้มาเสริมสร้างกำลังใจ และชวนชวนที่จะดำรงชีวิตต่อไปอย่างคนที่พึ่งตัวเองให้ได้ เหมือนอย่างที่คุณผู้ถามนี้ก็ปฏิบัติตัวอยู่ คือพยายามที่จะเป็นคนไม่ว่างงาน และทำทุกอย่างเพื่อที่จะให้ชีวิตของเราอยู่ได้อย่างคนที่พึ่งตัวเอง

ในพุทธกาลที่ผ่านมา การจัดตั้งโรงพยาบาลก็เป็นการส่งเสริมให้คนมีศีลธรรมรู้จักทำหน้าที่ เป็นการส่งเสริมให้ผู้ที่กำลังตกทุกข์ได้ยากทั้งหลายได้ชวนชวนที่จะใช้โอกาสที่ได้จากโรงพยาบาลนี้เป็นไป

หรือว่างานโฆษณาต่าง ๆ มาเป็นบทสนทนาที่เราจะพูดกับลูกได้ดี และจะได้มีโอกาสที่จะอบรมสั่งสอนให้ค่านิยมในความเป็นอยู่อยู่กับเด็ก ๆ ใหม่ คุณแม่ต้องมีปัญญาที่จะเสนอหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับลูกอย่างคนที่ไม่ใช่ช่องว่างของวัย คือพยายามที่จะให้เด็ก ๆ เขารู้ว่าแม่อีกกำลังพูดกับเขาในเรื่องเดียวกันและในสมัยเดียวกัน เพื่อจะทำให้เขารู้สึกสนุก และก็อาจจะเป็นบทสนทนาที่มีกันบ่อยขึ้น เพราะว่าเด็กก็ได้เริ่มมีมุมมองในการที่จะใช้ชีวิตอย่างนี้กับเพื่อนฝูงอย่างคนที่มีความคิดที่แตกต่างไปจากเพื่อน ๆ ที่ไม่มีแม่ที่จะคอยอบรมสั่งสอน

แล้วก็อยากจะให้กำลังใจคุณแม่ลูก (สาว) สองนะคะว่า วิธีการที่ดีที่สุดวิธีการหนึ่งเลยที่เดียวก็คือ การปฏิบัติให้ลูกดูคะ แล้วก็มีความสุขในการดำรงชีวิตกับสิ่งที่เราปฏิบัติอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ นะคะ ก็คงจะทำให้ลูกของเราชัดเจนในการตอบคำถามของแม่ หรือว่าในการสนทนากับแม่ว่า แรงบันดาลใจที่จะทำให้เด็กคนนั้นดำเนินชีวิตอย่างถูกต้องและงดงามนั้นก็คือ แม่ของเขานั้นเอง ไม่ใช่คนอื่นคะ

กัลยาณมิตรกับจิตสำนึก

ผมแต่งงานมานานหลายเดือนแล้ว พยายามที่จะช่วยเหลือตัวเองและครอบครัวให้อยู่รอดด้วยการพึ่งตัวเอง หนักเอาเบาสู้ ประหยัด และอดทน ไม่ยอมเป็นคนว่างงานเลยครับ พยายามทุกอย่างที่จะดำรงชีวิตอยู่ได้ เมื่อเร็ว ๆ นี้ผมพบข่าวว่ามีการจัดตั้งโรงงานเพื่อ

สิกก้าเปิดเผยเมื่ออยู่กับเรา ดึกว่าที่แม่จะคอยดูเมื่อเขาเล่าสิ่งที่เขารู้สึก แล้วเด็ก ๆ ก็จะไปมีพฤติกรรมหลบซ่อนในที่อื่น

ตอนนี้รู้สึกเห็นใจเด็ก ๆ เพราะว่าเขามีสิ่งเร้าต่าง ๆ มากมายในเรื่องที่จะปลุกถามราคา ไม่ว่าจะป็นหนังสือการ์ตูนที่น่าเสนอเรื่องเช็กซ์ที่สอดแทรกลงไปอย่างดาษดื่นในสังคมของเราที่ขายกันได้ อย่างเปิดเผย หรือแม้แต่หนังสือลามกต่าง ๆ ภาพยนตร์และวิดีโอปลุกเช็กซ์ แม้แต่หนังสือฆาตกรรมที่เรากำลังพูดถึงกัน ที่มันสามารถเข้าไปถึงบ้านอย่างเปิดเผยเลยทีเดียว แม้จึงควรเป็นเพื่อนที่ดีที่จะทำความเข้าใจและให้ความรู้กับเขาในเรื่องนี้อย่างตรงไปตรงมา แล้วก็เป็นเพื่อนกัน ยิ่งถ้าเป็นลูกสาวด้วยแล้ว ก็น่าจะมีแม่เป็นตัวอย่างที่ดี แม่ควรจะเปิดโอกาสให้ลูกพูดกับเราได้ทุกเรื่อง อันนี้ก็เป็นกัลยาณมิตรของแม่ที่จะเป็นผู้ฟังที่ดี ฟังเขาอย่างให้ความสำคัญ คือตั้งใจฟัง คุณแม่โชคดีที่สังเกตเห็น เมื่อเห็นแล้วก็ทำที่ปกติ ขอให้เข้าใจธรรมชาติของลูกสาววัยเจริญพันธุ์

งานโฆษณาสินค้าก็คืองานกดปุ่มพวกเรานั้นเอง ที่จะทำให้อัตตผลประสงคของการทำงานของเขาได้ลูกค้า หรือว่าได้เราไปเป็นลูกค้า ฉะนั้นเราจะป็นมนุษย์ที่แท้จริง ไม่ป็นเพียงมนุษย์ที่ถูกกดปุ่ม หรือว่าเป็นคนที่ถูกกดปุ่มอยู่เรื่อย ๆ ได้ ก็ต่อเมื่อ เราต้องตระหนักรู้เท่าทันสิ่งนั้น ว่าสิ่งที่เราเห็นหรือว่าสิ่งที่เรากำลังได้ยินนั้นมันป็นสิ่งที่เราเห็นจริง เราได้ยินจริง แต่สิ่งที่เรากำลังได้ยินหรือกำลังได้เห็นมันไม่ใช่ของจริง มันป็นเพียงสิ่งเร้าที่จะทำให้เราเกิดความต้อการในสินค้านั้น ๆ ฉะนั้นการที่เราจะคุยกับลูก ถ้าเราคุยชัดเจนถึงหลักของการวางตัว วางใจ อย่างที่เราจะต้องฝึกฝนที่จะทำให้ตัวเราเองป็นมนุษย์ที่แท้ ไม่ป็นแค่เหยื่อ เราก็จะใช้สิ่งเร้าต่าง ๆ มาป็นโจทย์

สื่อ...สื่อ...!

ดิฉันเป็นคุณแม่ มีลูกสาว ๒ คน กำลังโตเป็นสาว ตอนนี้สังเกตเห็นลูกมีพฤติกรรมชอบอยู่น้ำกระຈก พุดคุยกับตัวเองในกระຈก มีความสุขที่อยู่คนเดียว มีอยู่วันหนึ่ง เราแม่ลูกนั่งดูทีวี พบโฆษณาชิ้นหนึ่งที่มีเด็กวัยรุ่นหญิงมีความสุขกับการแปร่งฟันแบบแปลก ๆ มีความรู้สึกล้าลึก คือทำท่ามีจินตนาการเมื่อนำแปร่งฟันมาลูบไล้ที่คางและที่ลำคอ ในฉากนั้นก็มิดีเด็กหนุ่มคนหนึ่งเปิดประตูเข้ามา ถามว่าทำอะไร เด็กสาวก็ตอบอย่างตกใจว่าแปร่งฟัน ลูก ๆ ของดิฉันชอบใจกับโฆษณาชิ้นนี้มาก ดิฉันเข้าใจเด็กวัยรุ่นคะ แต่อยากจะทำานว่า ดิฉันควรจะคุยกับลูกอย่างไรดีคะ?

คุณแม่ลูก (สาว) สอง

ตอบ คุณ 'คุณแม่ลูก (สาว) สอง'

คุยกับเขาอย่างเพื่อนลึคะ คุยกับลูกว่ารู้สึกอย่างไร คิดเห็นเรื่องนี้อย่างไร ถามเขาอย่างตรงไปตรงมา แล้วก็ฟังเขาให้ตลอด อย่าขัด หรือว่าตัดสินความคิดของเขา เราต้องทำใจให้หนักแน่นและก็กว้างขวาง ส่งเสริมให้ลูกกล้าที่จะพุดกับเราได้ทุกเรื่อง ให้เขารู้สึกไว้วางใจเราได้ ลูกจะได้ไม่ต้องแกล้งพุดโกหกเพื่อที่จะให้เราชอบใจหรือว่าให้เรารู้สึกสบายใจ แต่ส่งเสริมให้ลูกกล้าพุดทุกเรื่อง เมื่อลูกเห็นแม่มีท่าทีปกติต่อสิ่งที่เขาเปิดเผยเพราะว่าแม่เข้าใจ ลูกก็จะรู้

คำบ่นไม่มีเงินใช้ของสาวน้อยคนนั้นไปพักหนึ่ง นารีก็เหนื่อยจนบอกไม่ถูก

ตอนบ่าย นารีย้ายที่นั่งไปนั่งฟังข้างหน้าต่าง ขณะฟังเรื่องกลเม็ดการปรุงอาหารให้ร่อยจ่นลูกค้าติดใจไปไหนไม่ได้อยู่นั้น นารีก็ได้ยินเสียงใครอีกคนหนึ่งบ่นอยู่ข้างหลังว่า

“ทำไมดีละนี้ ฉันนะไม่ได้ตงงานหรือกนะ แต่คุณของฉันนะเขาตงงาน นี่ยั้งนี้ไม่ออกเลยว่าเงินเดือนของฉันคนเดียวจะเลี้ยงคนทั้งบ้านได้อย่างไร ไหนจะค่าผ่อนรถ ผ่อนบ้าน ผ่อนเครื่องซักผ้า”

‘ขายคินมันไปเลย’

นารีเซียวอยู่ในใจ เริ่มฟังวิทยากรไม่รู้เรื่องอีกครั้ง

“เดือนหนึ่ง ๆ ไม่ใช่พันสองพันนะ มันหมื่นสองหมื่น แค่เงินเดือนฉันก็หมดแล้ว เกือบ ๆ จะไม่พอ แล้วค่ากินค่าอยู่ล่ะ จะเอาที่ไหนอื้อย...”

เสียงของผู้รำพันทุกซ้ใจจริง ๆ นารีรู้สึกเห็นใจอย่างยิ่ง หัวใจของนารีเริ่มวิ่งกลับไปที่บ้านของตนเอง โชคดีจริง ๆ ที่สามีของเรายังไม่ตงงาน

นี่กลับไปต้องไปสั่งแล้วว่า ทำยังไงก็ได้ แต่อย่าเพิ่งตงงานนะ คำวันนั้นพอลกลับถึงบ้าน สามีถามว่า

“เออ...ไปเรียนทำอาหารมาเป็นไงบ้างล่ะ”

นารียิ้มแหย ๆ เกือบจะตอบไปแล้วว่าได้งานเด็ดมาจากานหนึ่งแน่นอน คือ ‘เมียไอเอ็มเอฟร้องไห้’ ส่วนนอกนั้นไม่ได้มาเลยสักงานเดียว ☹

(อ่านต่อฉบับหน้า)

ออกแล้วว่าเรื่องอะไร แต่ก็สรุปเอาง่าย ๆ ว่า เด็กสาวสองคนนั้นคงตกงาน!

พักเที่ยงนารีออกมากินกล้วยเตี้ยวมังสวิรัตที่ทางวัดจัดเลี้ยง เดินไปหยอดสตางค์ในกล่องบริจาค แล้วจึงเดินไปหาที่นั่งรอฟังภาคบ่ายที่ว่าด้วยเรื่องของกลเม็ดในการทำอาหารประเภทต่าง ๆ

ที่โคนต้นจามจุรีขนาดย่อมริมรั้วนั้นไม่ค่อยมีใครอยากไป เพราะมันไกล แต่นารีก็เลือก เพราะคิดว่าน่าจะเป็นที่สามารถทำความสงบได้

ทันทีที่หย่อนก้นลงนั่งบนม้านั่งด้านหน้า นารีก็ได้ยินเสียงหนึ่งดังขึ้นด้านหลัง

“ตัวก็รู้อยู่แล้วว่าเขามีลูกมีเมียแล้ว เค้าบอกให้ตัวเลิกตั้งนานแล้ว ตัวไม่เลิกเองนี่ จะให้เค้าช่วยยังไงล่ะ เขาเลิกไปก็ดีแล้วในตัวจะได้ไม่ต้องผิดศีลธรรม”

เสียงร่ำไห้ของอีกคนดังขึ้น นารีจำได้ทันที ผู้หญิงคนที่สูดน้ำมูกพืด ๆ อยู่ในศาลานั่นเอง ตกลงเธอไม่ได้ตกงานหรอก แต่เธอตกสามี

“เค้าเคยให้เงินเราทุกเดือนนี่”

เสียงคนร่ำไห้อุทธรณ์

“แล้วไง เขาเลิกกับตัวแล้วเขาจะมาเอาเงินให้ตัวทำไมล่ะ”

นั่นสิ นารีนึกอยู่ในใจ ก็เลิกไปแล้ว

“เราไม่มีเงินใช้ เดือนนี้ยังไม่รู้เลยว่าจะเอาค่าอาหารตเมนต์ที่ไหน”

นารีปวดหัวกับคำว่า ‘เค้า’ ‘เรา’ ‘ตัว’ และ ‘เขา’ จนแทบจะลุกเดินไปเสียจากตรงนั้น แต่ก็ยังอยากรู้เรื่องอยู่ หลังจากนั่งฟัง

นารียิ้ม รู้สึกดีใจที่ผู้หญิงคนนั้นยังจำคำสอนท่านอาจารย์ได้ดี แต่เอ๊ะ ทำไมเธอจำได้ดีนัก นารีไม่ทันค้นหาคำตอบ เธอผู้นั้นก็ชิงตอบเสียก่อนว่า

“ตอนนั้นฉันก็อาศัยคำสอนของท่านี่แหละ ใจเย็น ๆ เข้าไว้ พอเขาเบื่อของเล่นใหม่ หรือพอเด็กมันเบื่อคนแก่ มันก็ไปเองแหละ เราไม่ต้องทำอะไร”

นารีรู้สึกเห็นด้วย อยากจะหันไปยิ้มกับคนพูดด้วยซ้ำไป เธอคนที่สองนี่น่ารักตรงเขาประสบการณ์ของตัวเองมาสอนเพื่อนได้ อย่างไม่ขัดเขิน เรื่องของผู้หญิงก็ซ้ำ ๆ กันอยู่อย่างนี้เอง

นารีอยากจะหันไปดูหน้าคนปลอบเพื่อน แต่ยั้งนึกไม่ออกว่า จะใช้วิธีไหนจึงจะดูแนบเนียนและไม่น่าเกลียด ก็พอดีวิทยากรขึ้นมาบนเวทีเสียก่อน

นารีนั่งฟังเรื่องหลักการโภชนาการด้วยความสนใจ จนค่อนข้างแน่ใจแล้วว่ามาครั้งนี้ไม่เสียเที่ยว เธอก็ได้ยินเสียงร้องไห้กระซิก ๆ ดังขึ้นที่อีกด้านหนึ่ง มีเสียงสูดน้ำมูกดังพืด ๆ แล้วก็มีเสียงของอีกคนกระซิบเบา ๆ แต่ดังพอที่นารีจะได้ยินว่า

“จู้ ๆ ไม่เอาน่า”

นารีรู้สึกรำคาญ

เสียงร้องไห้กระซิก ๆ ยังไม่หยุด

“เฮ้ นี่ผ้าเช็ดหน้า” ผู้หญิงที่ไม่ร้องไห้พูดขึ้น นารีนึกห่มั่นไส้ คนร้องอยู่ในใจ แหม กะอีแค่ผ้าเช็ดหน้าก็ไม่เตรียมมานะจ๊ะ

นารีลืมหูละอึ่งวิทยากร หากรอฟังแต่เสียงสูดน้ำมูก ลักพักใหญ่ นารีก็ได้ยินเสียงเลื่อนเก้าอี้ แล้วผู้หญิงสองคนนั้นก็ลุกออกจากศาลาไป นารีแอบมองตามเห็นเป็นเด็กสาวทั้งคู่ก็ถอนใจ เพราะเริ่มนึกไม่

นารีหัวเราะ แมตปีศนาธรรมของท่านไม่เข้าใจกระจ่างชัดเจน แต่ก็รู้ว่าท่านไม่ต้องการให้มีการยึดติดตัวบุคคล

ท่านอาจารย์เป็นพระขยันทำโครงการ พอบ้านเมืองเข้ายุคไอเอ็มเอฟ ท่านก็ทำโครงการให้คนเข้าวัด จัดให้มีการอบรมสมาธิ ภาวนาบ้าง อบรมการทำอาหารบ้าง การช่าง การฝีมืออะไรต่าง ๆ มากมาย เพื่อให้คนตกงานทั้งหลายได้เรียนรู้

“อาตมาก็ช่วยได้แค่นี้แหละ” ท่านบอกใครต่อใคร

วันนั้นเป็นวันที่นารีตั้งใจจะไปร่วมโครงการสอนทำอาหาร เพราะเธอคิดว่าแมไม่ตกงานก็เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ทันทีที่เข้าไปในศาลาธรรม เธอก็เห็นผู้หญิงจำนวนมากนั่งคอยวิทยากรกันสลอน คนตกงานมากขนาดนี้เสียหรือ นารีรู้สึกสะดุ้งอยู่ในใจ แต่พอนั่งไปได้พักหนึ่งเธอก็นึกขึ้นได้ว่า บางทีอาจจะเป็นคนแบบเธอก็ได้ มาฝึกทำอาหารเพื่อปรับปรุงตัวเอง พอคิดได้ดังนี้แล้วนารีก็สบายใจ

ขณะนั่งเพลิน ๆ นั้นเอง นารีก็ได้ยินเสียงผู้หญิงสองคนคุยกันอยู่เบื้องหลัง

“เราก็อ่ไม่นึกเหมือนกันนะ ว่ามันจะเกิดเรื่องอย่างนี้ขึ้นได้”

นารีนึกตอบแทนอยู่ในใจ ‘ใคร ๆ ก็ไม่นึกทั้งนั้นแหละจ้ะ’

“เขาไม่เคยเป็นอย่างนี้มาก่อนเลยนะ”

“อ้าว” นารีผิดหวัง “ไม่ใช่เรื่องไอเอ็มเอฟหรือ”

“เธอคิดดูสิ เขาอายุเท่าไรแล้ว จะหนักแล้วนะ แล้วเด็กคนนั้นอายุเท่าไร”

“เฮ้อ” นารีแทบจะร้องออกมาดัง ๆ เสียงผู้หญิงคนฟังปลอบใจว่า “เธอต้องใจเย็น ๆ นะ อย่าวุ่นวายไป ท่านอาจารย์สอนว่ายังไงจำไม่ได้หรือ ท่านให้ใจเย็น ๆ”

เมียไอเอ็มเอฟ

‘นารียุคใหม่ ใคร ๆ ก็เข้าวัด’ นารีเห็นคำขวัญนี้เด่นเป็นสง่า
อยู่ตรงปากทางเข้าวัด ทำให้เธออดยิ้มไม่ได้ในความทันสมัยของหลวง
พ่อวัดนี้ และยิ่งขำมากขึ้นไปอีกเมื่อมองไปทางไม่ว่าซ้ายหรือขวาก็
เห็นแต่ผู้หญิงด้วยกันทั้งนั้น พอเห็นผู้ชายเข้าสักคนสองคนก็กลายเป็น
ผู้ชายประเภทที่มีจริตเต็มตัวเสียอีก

‘นี่ถ้าเจ้าอาวาสหล่อละก็ยุ่งเลยเชียว’

นารีนี้ก็ไปยิ้มไป ภาพของเจ้าอาวาสดูสุดฤทธิ์ปรากฏขึ้นใน
มโนภาพ ไม่ใช่แค่ดูเพียงอย่างเดียว หากยังชราภาพและมีรูปลักษณ์
ไม่น่าดูแบบชายหนุ่มอีกด้วย

นารีจำได้ว่าครั้งแรกที่เข้ามาวัดนี้ ท่านเดินเข้ามา พอนารีก็ม
ลงกราบท่านก็ถามเสียงห้วน ๆ ว่า

“มาทำไม”

นารีนี้ก็ไม่ออกก็เลยอ้อมแอ้มว่า

“มากราบท่านอาจารย์”

ท่านหัวเราะฮา ๆ ดั่งลั่นจนนารีตกใจ

“มากราบทำไม” ท่านว่า แล้วชี้มือไปที่รูปปูนปั้นหน้าวัดที่ปั้น
เป็นรูปยักษ์ในวรรณคดีแล้วว่า

“กราบโน่นก็ได้ ท่านอาจารย์อยู่นั่น”

เพื่อสานติเช่นเสถียรธรรมสถานแห่งนี้ งานและวิถีชีวิตแห่งการเรียนรู้
ในชุมชนเสถียรธรรมสถานทีกล่าวมาทั้งหมด จึงตอบสนององวัตถุประสงค์
สงศ์เหล่านี้้อย่างสอดคล้องและชัดเจนยิ่ง

วิถีชีวิตของชุมชนแห่งการเรียนรู้เพื่อสานติแห่งนี้ ไหลเรื่อยไป
ได้ในวิถีทางที่ควร ถูกต้อง เหมาะสม มิได้เพียงเพราะชีวิตใดชีวิต
หนึ่งที่อาศัยอยู่หรือผ่านเข้ามา มิได้เพียงเพราะหน้าที่ใดหน้าที่หนึ่ง
เท่านั้น แต่หญ้าทุกต้น ดอกไม้ทุกดอก ต้นไม้ สิ่งมีชีวิตทุกชีวิต ที่ทำ
หน้าที่แตกต่างกัน แต่มีสำนึกที่จะพัฒนาชีวิตของตัวเองทุกวัน ทุก
ขณะจิต และพึงพาอาศัยกันอยู่ ณ ที่นี้มีไซหรือ ที่ถักทอสานต่อให้วิถี
ชีวิตที่ถูกต้องกำเนิดขึ้นและดำเนินต่อไป แตกต่างโดยหน้าที่ แต่
เหมือนกันในเรื่องการพัฒนาภายในจิตใจ เพื่อแบ่งปันสานประโยชน์
สู่ครอบครัว สู่ชุมชน สู่ประเทศชาติบ้านเมือง และสู่โลกนี้อย่างไม่มี
เงื่อนไข ไม่แบ่งแยก ไม่มีที่สุด ไม่มีประมาณ

บทสุดท้ายของธรรมเทศนาในคำค้นวิชาขุขานาในปีแห่งวิฤต
ไทย มีเนื้อความว่า

“...ให้วิฤตของเมืองไทยซึ่งเป็นวิฤตที่แท้ นี้ ได้เป็นจุดตั้งต้น
ของวิวัฒน์ ขออย่าให้เป็นจุดนำไปสู่ความวิบัติ ถ้าเราปฏิบัติได้ถูก
ต้อง แน่นอน วิฤตจะนำไปสู่วิวัฒน์คือความเจริญอกงามด้วยการ
ที่เราผู้ธรรมะขึ้นมาได้...”

กู่บ้านกู่เมือง ต้อง กู้คน กู้คน ต้อง กู้ธรรมะ ธรรมะ
คือการทำหน้าที่ ดังนั้นทุกหน้าที่คือ กอบบ้าน-กู่เมือง

“...ทำหน้าที่ให้สนุก เป็นสุขในขณะที่ทำหน้าที่ กิน เก็บ
ใช้ แต่พอประมาณ ที่เหลือแบ่งปันต่อเพื่อนมนุษย์...”

แก้ปัญหานั้น เพราะฉะนั้นปัญหานี้แหละเป็นที่มาของปัญญา
ทุกข์ก็สามารถผันให้เป็นฐานความเจริญก้าวหน้า...”

วิกฤต - จุดตั้งต้นของวิวัฒน์

คำถามและคำตอบมากมายจากงานและวิถีชีวิตที่ชุมชนแห่ง
การเรียนรู้แห่งนี้มีให้กับผู้มาเยี่ยมเยือนทุกคนยังคงมีอยู่และมีต่อไป
เสถียรธรรมสถาน ชุมชนแห่งการเรียนรู้เพื่อสานติแห่งนี้มิใช่ของผู้ใด
ผู้หนึ่ง แต่เป็นของทุกคนที่ต้องการใช้ที่นี่เป็นเวทีในการพัฒนาตนเอง
เพื่อไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่แท้ ตามคำแนะนำของท่านเจ้าคุณพระ
ธรรมปิฎก

“มีความเข้มแข็ง เจอทุกข์ภัยไม่พรั่น มีความเพียรสร้างสรรค์
ร่วมแรงร่วมใจกันเดินหน้าต่อไป...”

ที่สำคัญยิ่งคือ เรารู้ว่า บนเส้นทางแห่งการกู่บ้านเมืองครั้งนี้
เรามีได้เดินโดยลำพัง แต่เรามีกัลยาณมิตรมากมายที่ได้ร่วมเดินทาง
ไปกับเราด้วย

แม่ไก่แจ้ชอบบันทึกไว้เพียงว่า ในช่วงหลังนี้เสถียรธรรมสถาน
ได้มีโอกาสต้อนรับสถาบัน หน่วยงาน และองค์กรต่าง ๆ มากมาย
แม้แต่ระดับนานาชาติ เช่น ตัวแทนจากสถานทูต เป็นต้น ซึ่งล้วนแต่
แจ้งความประสงค์จะเข้ามาแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
ต่อไป

องค์กรสำคัญที่เราน้อมรับไมตรีและความตั้งใจที่ตั้งงามคือ
องค์กรระดับนานาชาติเวิลด์แบงก์ ซึ่งพร้อมจะสนับสนุนงานพัฒนาที่
ยั่งยืนของไทยในทุกรูปแบบ โดยการทำงานผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้

กลุ่มต่าง ๆ โดยเฉพาะเยาวชนคนรุ่นใหม่

ครอบครัวแห่งสติ ถือได้ว่าเป็นงานหนึ่งของเสถียรธรรมสถาน ที่มุ่งเน้นในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่เปิดโอกาสให้ผู้มาเยี่ยมชมเข้ามาพักค้างที่ชุมชนเสถียรธรรมสถานในรูปแบบของ ‘แพมิลี่แคมป์’ ซึ่งประกอบด้วยทุกเพศ ทุกวัย บ้างมาเดี่ยว บ้างมาทั้งครอบครัว แต่ทุกท่านที่มาจะมีวินัยร่วมกันในการรักษาความเบิกบานแจ่มใสแห่งจิต โดยผ่านการทำหน้าที่ที่ตนเองเลือกแล้ว เช่น กิจกรรมวาดภาพสีน้ำ เขียนผ้าบาติก, หล่อเทียน, บัณฑิตินเผา เป็นต้น

พุทธสาวิกาอาสาเป็นอีกหนึ่งตัวอย่างงานพัฒนาคุณภาพของคน เมื่อแม่ไก่แจ้เอยถึงงานพุทธสาวิกาอาสา หลายท่านอาจเริ่มสนใจว่าคืออะไร งานอาสาทำอะไรบ้าง ทำอย่างไรจึงจะเข้ามาช่วยงานอาสานี้ได้ แม่ไก่แจ้จึงขอเรียนให้ทราบว่า เรื่องราวของพุทธสาวิกาอาสานั้นมิได้ซับซ้อนยุ่งยากแต่ประการใด เพียงท่านมีความสนใจในการที่จะให้โอกาสตนเองทำงานอุทิศเพื่อผู้อื่น ให้เป็นไปเพื่อการเรียนรู้ที่จะพัฒนาจิตวิญญาณและสติปัญญาของตนเองในขณะเดียวกันเพียงเท่านี้ ทุกชีวิตคือพุทธสาวิกาอาสาทั้งสิ้น พุทธสาวิกา คือหญิงที่ฟังคำสั่งสอนของพระผู้มีพระภาคเจ้าและนำไปปฏิบัติใคร่ครวญจนเกิดผลจริง คือพ้นทุกข์ได้ ดังนั้นการทำงานอุทิศเพื่อผู้อื่น จึงต้องเป็นไปตามแนวทางคำสั่งสอนของพระพุทธองค์ท่าน เพราะการให้ที่ปราศจากปัญญา อาจนำมาซึ่งปัญหาทั้งโดยตั้งใจและมิได้ตั้งใจ ดังคำของท่านเจ้าคุณอาจารย์พระธรรมปิฎก คือพัฒนาตนเองในการที่จะเป็นผู้ให้เสียก่อน

“...คนฉลาดเปลี่ยนปัญหาให้เป็นปัญญา เอาปัญหามาเป็นเวทีพัฒนาปัญญา คนเราที่พัฒนาปัญญาได้ พัฒนามาจากการคิด

ยิ่งนักที่เราคนไทยทุกคนจะใช้โอกาสนี้ทำหน้าที่เปลี่ยนวิกฤตให้เป็นโอกาส

“...วิกฤตที่แท้ของสังคมไทยมันซ่อนตัวลึกกว่านั้น อยู่ที่ไหน...ตอนนี้เรากำลังประสบวิกฤต ไทยจะไปได้ไปร้ายกितอนนี้...สูญเสียเงินทอง สูญเสียทางเศรษฐกิจ...ไม่เท่าไรหรอก แต่ถ้าสูญเสียความเป็นมนุษย์นี่สิ ร้ายที่สุด สูญเสียคุณภาพของคน...ถ้าใช้ศัพท์สมัยใหม่ในยุคของลัทธิสังคมนิยมเศรษฐกิจแบบนี้ ก็ใช้คำว่า สูญเสียทรัพยากรมนุษย์...”

“...แต่ถ้าเสียวิกฤตทางเศรษฐกิจแล้ว เราพัฒนาคนได้...ไม่ต้องเสียใจ เราได้คุ้ม เราได้สิ่งที่ประเสริฐกว่า...”

กู่คน คือ กู่ธรรมะ

ถ้าเราจะน้อมนำเหตุการณ์อีกตอนหนึ่งของท่านเจ้าคุณอาจารย์พระธรรมปิฎกมาใช้ในงานกู่บ้านเมือง ก็คงจะต้องยกคำเตือนของท่านที่ว่า

“...สังคมไทยอยู่ในภาวะวิกฤตที่สำคัญที่สุด สำคัญกว่าวิกฤตทางเศรษฐกิจ คือวิกฤตของการพัฒนามนุษย์...”

“...กู่คุณสมบัติในตัวคน กู่คน กู่ธรรมะในตัวคนได้ กู่เศรษฐกิจไทยได้ไม่ยาก และจะเป็นเศรษฐกิจที่มั่นคงยั่งยืน...”

น่าตกใจนัก ถ้าเรามัวแต่คิดเพียงแก้ปัญหาเศรษฐกิจให้ผ่านพ้นไปโดยมิได้คำนึงถึงการพัฒนาคนที่ยั่งยืนกว่านั้น ระหว่างหนทางในการแก้ไข เราอาจจะสูญเสียมากมายกว่านั้น เมื่อทรัพยากรมนุษย์ของเราอาจถูกพาให้หลงทางไปกับเศรษฐกิจมอมเมา เศรษฐกิจยา

กระทะไม่ได้วาง

น้ำใจอีกหนึ่งร้านต้องยกให้กับป่าทิพย์และป่าตุ่ม ที่มาออกร้านผัดไทย ปอเปี๊ยะญวน ที่อร่อยเด็ดจนป้ายคล้อยก็ยังไม่ได้วางมือ ส่วนร้านสุดท้ายนั้นเรียกเสียงเชียร์ได้ค่อนข้างมาก เพราะสมาชิกที่มาออกร้านขายของร้านนี้ล้วนแต่เป็นสมาชิกชุมชนรุ่นจิ๋วทั้งสิ้น ร้านนี้มีชื่อว่า ‘แม่ไก่แจ้และลูกเจี๊ยบ’ ฟังจากชื่อคงพอทราบว่ามีใครบ้างที่รวมใจกัน กลุ่มที่มาช่วยขายท้ายสุดและเรียกเสียงเฮฮามากที่สุดก็คือ กลุ่มของพี่ ๆ น้อง ๆ จากค่ายมวย ส. เพลินจิต นั่นเอง

ก่อนกลับบ้านก็ต้องไม่ลืมที่จะแบ่งปันต้นไม้ใบเขียวจากชุมชนของพี่ประสิทธิ์ พี่อ้อ ติดไม้ติดมือไปดูแลที่บ้านด้วย ที่ไก่ไก่ไม่แพ้ใครในชุมชนก็คือ สมาชิกชุมชนได้ผลิต ‘ปุ๋ยสาวิกา’ ปุ๋ยธรรมชาติขึ้นเอง และใช้ได้ดีจริงกับต้นไม้ทุกต้นในเสถียรธรรมสถาน จนทำให้ต้นไม้แต่ละต้นยืนยั่งมั่งแจ่มใสรับแขกผู้มาเยือนได้ทุกวันนี้ สมาชิกชุมชนจึงฝากมาบอกให้ทราบและแบ่งกันใช้

ทั้งหมดนี้คืออีกหนึ่งวิถีชีวิตของชุมชนแห่งการเรียนรู้ สำหรับท่านที่สนใจเข้าแวะเวียนมายังตลาดนัด...ชีวิตงดงามและเป็นอิสระ ขอเชิญได้ในสัปดาห์สุดท้ายของทุกเดือน ทราบข่าวมาว่าขณะนี้มีการเพิ่มเติมชุมชนของพี่น้องและแม่บ้านสายสัมพันธ์ ซึ่งเราจะได้เห็นภาพประทับใจของผู้หญิงเก่งที่ลุกขึ้นต่อสู้ต่อไปได้ด้วยตนเองโดยการใช้ชีวิตที่สงบเย็นและเป็นประโยชน์

สำหรับชุมชนพึ่งพาตนเองชุมชนใดมีความประสงค์จะนำผลผลิตของท่านมาแนะนำเสนอด้วยแนวคิดเดียวกันนี้ กรุณาติดต่อมายังเสถียรธรรมสถาน เพื่อสานต่องานชุมชนนี้ต่อไป

คำเทศนาของท่านเจ้าคุณอาจารย์พระธรรมปิฎกเป็นกำลังใจ

เยือนเป็นซุ้มแรก ถัดมาคือซุ้มขนมปังกระเทียมและพิซซ่ามั่งสวิงริติของแม่ครูอุ้ยอ้าย ส่งกลิ่นหอมทวนลมอยู่ด้านหน้าสำนักงานซึ่งมีที่จันทนา พี่หมู ทำหน้าที่ประสานงานทุกชนิดทั้งในและนอกชุมชน รวมถึงงานสำคัญให้คำปรึกษาเป็นเพื่อนปลอบใจทางโทรศัพท์อีกด้วย ลึกเข้าไปอีกนิดหน้าห้องรับแขกธรรมชาติ เราได้เห็นป่าเพลินยืนอยู่กับกองผักสดใบเขียว รวมทั้งผักนึ่งทอดยอคอบซึ่งเพิ่งขึ้นมาจากห้องร่อนในชุมชน ฝีมือพี่ชม-ลุงโอง และผักสดจากไร่แม่ข้าวเมา จังหวัดเชียงราย ที่ท่านเจ้าของมีใจกุศลส่งมาร่วมแบ่งปัน อดอดใจให้ความรู้สึกของตลาดนัดเต็มเปี่ยม

ที่ห้องรับแขกธรรมชาตินี้เอง พี่อ้อย พี่เอื้อง และพุทธสาวิกา อาสา เสนอนิตยสาร 'สาวิกา' ให้ผู้มาเยือนได้นั่งอ่านสบาย ๆ ในมุมของหนังสือธรรมะอีกหลายร้อยเล่มให้เลือก แม่ไก่แจ้ต้องแอบกระซิบสักเล็กน้อยว่า ขณะนี้นิตยสาร 'สาวิกา' ได้เข้าใกล้ชิดผู้อ่านอีกระดับหนึ่ง โดยการนำไปวางไว้ที่ร้านหนังสือดอกหญ้าทุกสาขาในเขตกรุงเทพฯ ซึ่งได้รับการตอบรับอย่างดีเกินคาด ทีมงานบรรณาธิการฝากมาบอกว่า ถ้าองค์กร ร้านค้า หรือสถาบันใด สนใจจะนำนิตยสาร 'สาวิกา' ไปเผยแพร่ในลักษณะเดียวกัน กรุณาติดต่อมาได้ทันที ถือได้ว่าเป็นการช่วยกันถักทออีกระดับหนึ่ง

มุมหนังสือในห้องรับแขกธรรมชาติมักมีคนอุดหนุนอยู่เสมอ หรือจะหันไปพิจารณาผลิตภัณฑ์ธรรมชาติ 'สาวิกา' บ้าง ก็ไม่ว่ากัน

กล้วยเดี่ยวเห็ดตุ๋นชื่อดังประจำซอยวิชรพลของแม่ตาย-พ่อตริ คงไม่ต้องกล่าวถึงมากนัก เพราะคนแน่นรอคิวกันทั้งวัน รวมทั้งลูกค้าประจำประเภทโทรศัพท์มาสั่ง 'เทคโฮม' อีกด้วย ป้าสมหมายและพิศมัยในครัวหน้าเป็นมัน แต่สดใสเพราะอาหารตามสั่งนั้นผัดกันจน

ที่เราผลิตขึ้นเองนั้นมีคุณภาพดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งเราผลิตขึ้นจาก ส่วนผสมของธรรมชาติ เช่น ดอกไม้ และสมุนไพรหลายชนิดที่ปลูก อยู่ในบ้านของเราเอง ดังนั้นผลิตภัณฑ์เหล่านี้จึงไม่กลับไปทำลาย ธรรมชาติ เมื่อเป็นเช่นนี้ เราจึงมีความคิดที่จะแบ่งปันแลกเปลี่ยนสิ่ง ที่เราได้เรียนรู้มา กับสมาชิกนอกชุมชน เช่นแขกที่มาเยี่ยมเยือน ทั้งหมดนี้เป็นความรู้สึกที่ดีของการที่สมาชิกในชุมชนได้มีโอกาสใช้ ชีวิตในหน้าที่การงานอุทิศเพื่อผู้อื่นด้วย

ภาพของสมาชิกในชุมชนทุกเพศ ทุกวัย เช่น พี่หมวย พี่เขาวณิ พี่นิษฐา ที่กำลังมีความสุขอยู่กับงานผลิต ‘ผลิตภัณฑ์ธรรมชาติสาวิกา’ บอกเล่าได้เกินกว่าคำโฆษณาหรรษาที่เราเคยชิน หนึ่งในชิ้นของผลิตภัณฑ์ ธรรมชาติ ‘สาวิกา’ มีความหมายมากเกินกว่าวัตถุ เพราะนั่นหมายถึง ทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภคได้มีโอกาสดูแลสุขภาพของตนเองอีกด้วย ดัง ตอนหนึ่งในปาฐกถาธรรมของท่านอาจารย์พุทธทาสภิกขุ ทางวิทยุ กรมประชาสัมพันธ์ เมื่อวันที่ ๙ ตุลาคม ปี ๒๕๒๑

“...เราจะผลิตให้มากที่สุดเต็มความสามารถที่จะผลิตได้ ครั้น ได้มาแล้วไม่กินเกิน ไม่ใช่กิน ให้มันเหลืออยู่มาก ๆ แล้วเอาส่วนที่ เหลือนี้ไปช่วยผู้อื่น หรือไปพัฒนาโลกเป็นส่วนรวม นี่แหละคือหลัก เศรษฐกิจของพระเจ้า หรือของธรรมชาติ ที่เป็นกฎอันศักดิ์สิทธิ์ที่จะ สร้างสรรค์ให้เกิดสันติภาพแก่มนุษย์...”

ถ้ามิได้เก็บรวบรวมบรรยากาศของตลาดนัด...ชีวิตที่งดงาม และเป็นอิสระ ก็คงจะเป็นที่น่าเสียดายยิ่ง เพราะในวันนั้นถ้าใครได้มี โอกาสมาเยี่ยมเยียนชุมชนเสถียรธรรมสถาน ก็คงอดที่จะมีรอยยิ้ม บนใบหน้ากลับไปไม่ได้

ชຸ່ມน้ำสมุนไพรเย็นชื่นใจหลากชนิดของแม่บุญรอดรับรองผู้มา

สังฆะ - ชุมชนมนุษย์ที่พัฒนาตนเอง

เมื่อเราย้อนกลับมาเรียนรู้งานและวิถีชีวิตของเสถียรธรรมสถาน ชุมชนแห่งการเรียนรู้แห่งนี้ เราจึงเห็นการรวมตัวกันของมนุษย์ที่มุ่งมั่นพัฒนาตนเองตามแนวทางที่กล่าวถึงอย่างสอดคล้องยิ่ง

“...สังฆะ คือชุมชนมนุษย์ที่พัฒนาตนเอง ในระดับต่าง ๆ ยังไม่ถึงจุดหมายก็มี ถึงจุดหมายก็มี นี้รวมกันแล้วเป็นชุมชนประเสริฐ...”

“...การพัฒนาตนเอง ต้องมีความเพียรสร้างสรรค์ ตั้งใจมุ่งมั่น ทำแต่สิ่งที่ดีงาม ทำกิจหน้าที่ของตนให้สมบูรณ์ ช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ และมีความเข้มแข็ง เจอทุกข์ภัยไม่พรั่น ไม่ระย่อ...”

เนื่องในโอกาสที่นิตยสาร ‘สาวิกา’ ก้าวขึ้นสู่อายุที่ ๒ ตุลาคมนี้ ...ชีวิตที่งดงามและเป็นอิสระ จึงถูกจัดขึ้นที่เสถียรธรรมสถาน นับเป็นอีกหนึ่งกิจกรรมในงานกู่บ้านกู่เมือง...กู่ธรรมะ ผู้มาเยี่ยมเยือน และร่วมกิจกรรมตลอดวันสุดสัปดาห์นั้นมากเกือบสองพันชีวิต บ้างทยอยมาตั้งแต่เช้าตรู่เพื่อร่วมทำบุญตักบาตร บ้างฟังธรรมต่อเนื่องไปจนเย็น บ้างเพลิดเพลินอยู่กับตลาดนัดทางด้านหน้า

วัตถุประสงค์และที่มาของตลาดนัดนี้ มีเพียงเพื่อให้โอกาสสมาชิกชุมชนได้เรียนรู้ที่จะมีความสุขขณะที่เป็นนักผลิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจที่เราควรพึ่งพาตนเองให้มากที่สุด และด้วยการถักทอกับชุมชนพึ่งพาตนเองชุมชนอื่น เราจึงได้รับความเมตตาจากท่านวิทยากรคุณหนึ่งดินมาให้ความรู้เรื่องจุลินทรีย์แก่เรา ทำให้สมาชิกในชุมชนสามารถผลิตสิ่งจำเป็นที่ต้องใช้ใกล้ตัวในชีวิตประจำวันขึ้นมาใช้เอง เช่น สบู่ แชมพูสระผม น้ำยาถูพื้น น้ำยาล้างจาน เป็นต้น และเมื่อได้ทดลองใช้เองจนทราบว่าคุณภาพผลิตภัณฑ์

หลับไหลด้วยกิเลส ด้วยโมหะ เป็นต้น นี่เป็นความหมายอย่างหนึ่ง อีกอย่างหนึ่งเราอาจจะเรียกว่าเป็นวันประกาศศีลสมาธิของมนุษย์...”

เราสมควรยิ่งที่จะรำลึกถึงพระมหากษัตริย์คุณขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ซึ่งการประสูติ ตรัสรู้ ปรีชาญาณของพระองค์ท่าน มีคำสอนครบวงจรตั้งที่ท่านเจ้าคุณอาจารย์พระธรรมปิฎกได้เทศนาไว้ดังนี้

“...หนึ่ง...ประกาศศีลสมาธิ ให้มนุษย์รู้ตัวว่าเราสามารถพัฒนาตนให้ประเสริฐได้ พันทุกข์ได้ สอง...ตรัสรู้ เตือนว่าท่านจะมีชีวิตที่ประเสริฐ ดั่งงาม เป็นอิสระอย่างนั้นได้ ท่านจะต้องเข้าถึงธรรมะด้วยการพัฒนาตนเองอย่างรู้เข้าถึงธรรมะ และสาม...ปรีชาญาณ ก็ตรัสเตือนว่า การที่ท่านจะเข้าถึงธรรมะ พัฒนาคนได้สำเร็จ ท่านจะต้องมีความไม่ประมาท ชีวิตนี้น้อย นิสัย อย่าให้เวลาล่วงไปเปล่า...”

“...อย่ามัวแต่มองหาที่พึ่ง หวังความช่วยเหลือ รออำนาจดลบันดาลภายนอก ให้ถือธรรม คือตัวความจริง กฎเกณฑ์ของธรรมชาติเป็นใหญ่ แล้วก็พัฒนาปัญญาให้รู้ความจริง เข้าถึงความจริงนั้น ปฏิบัติให้ถูกต้องตามตัวความจริง ที่เรียกว่าธรรมะ ชีวิตของเราก็จะดั่งงาม ก็เป็นการประกาศศีลสมาธิของมนุษย์ว่าด้วยเมื่อมนุษย์พัฒนาตนเอง...”

“...ธรรมะอยู่ตามปกติของมันเป็นธรรมชาติ แต่ว่าเราทำอย่างไรจะให้มันมีขึ้นมาในหัวใจของคน”

ครูบาอาจารย์สอนว่า ฟังธรรมต้องน้อมเข้ามาใส่ตัว ธรรมเทศนาในคำนี้ช่างเหมาะกับสถานการณ์ในปัจจุบันเหลือเกิน สถานการณ์ที่เรากำลังตกอยู่ในสภาพเสียบ้านเสียเมือง เราทุกคนต้องตระหนักถึงการประกาศศีลสมาธิ การกู้บ้านกู้เมือง...คือ กู้ธรรมะกลับมา

ไทยเท่านั้น แต่ความมีเมตตาของท่านได้แผ่แผ่เป็นที่รู้จักของเพื่อนต่างชาติทั่วโลกด้วย เห็นได้จากองค์กรระดับโลก คือยูเนสโก ได้กราบยกย่องท่านให้เป็นคนไทยคนแรกที่ได้รับเกียรติในงานเรื่อง ‘การศึกษาเพื่อสันติภาพของโลก’ และก่อนหน้าที่ท่านจะมาแสดงปาฐกถาธรรมที่ชุมชนของเราเพียงไม่นาน สำนักข่าวบีบีซีได้มาขอสัมภาษณ์และนำเสนอข่าวเกี่ยวกับท่านอีกด้วย

ย่ำค่ำคืนพระจันทร์เต็มดวง ย้ำถึงความยิ่งใหญ่ของวันวิสาขบูชา เมื่อเรามาชุมนุมกัน ณ ลานโพธิ์ของเสถียรธรรมสถาน ผู้คนเนืองแน่นขึ้นทุกที นับได้มากกว่าหนึ่งพันห้าร้อยคน ญาติโยมเดินระเร่เยยต่อเนืองไปยังธรรมศาลา ท่ามกลางเสียงสาธยายมนต์บูชาพระรัตนตรัยของผู้ที่มาถึงก่อน นักรูรึก นักรูวิชาการ อาจารย์และนักศึกษามหาวิทยาลัยอีกหลายสถาบันทยอยเข้านั่งจนเต็มสนามรายการโทรทัศน์ ๓ รายการ รวมทั้งสื่อมวลชนอีกมากมายหลายท่านพร้อมนำเสนอเรื่องราวทั้งหมดในค่ำคืนนั้น วิชยุบีบีซีของอังกฤษโดยเจ้าหน้าที่ต่างชาติสองท่าน และผู้ประสานงานไทยหนึ่งท่าน ก็ยังติดตามงานชิ้นนี้ด้วยเช่นกัน

ผู้ปฏิบัติธรรมในช่วงดังกล่าวเริ่มจุดเทียนที่ปักเตรียมไว้กลางสนามนับร้อยเล่ม เพิ่มบรรยากาศของความเป็นหนึ่งเดียวกันมากขึ้นทุกที เราก็มลกราบโดยพร้อมเพรียงกันก่อนที่เสียงธรรมเทศนาเริ่มขึ้น เทศนาธรรมในค่านั้นเร้ากุศลยิ่งนัก

“...วันวิสาขบูชาเป็นวันพระพุทธเจ้า มีความหมายว่า เป็นวันที่ปลุกใจชาวพุทธ เพราะคำว่าพุทธะหรือพระพุทธเจ้าแปลว่าผู้ตื่นตื่นแล้วก็โยงไปถึงรู้ แล้วก็เบิกบาน...

“...หมายถึงเป็นวันที่ปลุกให้คนทั้งหลายนี้ตื่นขึ้นจากความ

กู้คน... กู้แผ่นดิน

ท่ามกลางมรสุมเศรษฐกิจและสังคมที่พัดพาให้ทุกชีวิตในเมืองไทยบ้านเกิดเมืองนอนของเราต้องระส่ำระสาย หลายชีวิตหมดหวัง หลายชีวิตสู้ต่อไป ณ มุมหนึ่งของกรุงเทพฯ เมืองหลวง ยังมีชุมชนเล็ก ๆ ชุมชนหนึ่งที่สะท้อนภาพวิถีชีวิตในภาวะวิกฤตนี้อย่างน่าศึกษา ยิ่ง

เสถียรธรรมสถาน ชุมชนแห่งการเรียนรู้เพื่อศานติ, ชุมชนพึ่งพาตนเอง, สังฆะของนักบวชสตรี หรือป่าแห่งพุทธธรรมกลางกรุง ซึ่งไม่ว่าคำจำกัดความที่ถูกบัญญัติขึ้นจะขยายความไว้อย่างไรก็ตาม แต่ภาพของสถานที่แห่งนี้จะชัดเจนขึ้นเมื่อเราได้ศึกษาวิถีชีวิตของที่นี่อย่างถ่องแท้และต่อเนื่อง

วิชาบูชา - วันประกาศอิสรภาพของมนุษย์

เทศกาลวิชาบูชา เป็นจุดเริ่มต้นที่ดีที่สุดของการเล่าเรื่อง ณ วันวิชาบูชา วันที่ ๑๐ พฤษภาคม พระเดชพระคุณท่านเจ้าคุณอาจารย์พระธรรมปิฎกได้มีเมตตาามาแสดงปาฐกถาธรรม ในหัวข้อเราจะกู้แผ่นดินอย่างไร? และนำเวียนเทียน ณ เสถียรธรรมสถาน นับเป็นความเมตตาแก่ชาวชุมชนยิ่งนัก เนื่องด้วยท่านเจ้าคุณอาจารย์พระธรรมปิฎกนั้นมิได้เพียงกอบกู้ด้วยเมตตาบารมีอบรมสั่งสอนคน

แต่ส่วนใหญ่อยู่ระหว่างการดิ้นรนให้รอดไปเป็นคราว ๆ
ที่รู้จักอยู่ตอนนี้คือ ประวิงเวลาให้รอดไปจนถึงปลายปีให้ได้
ส่วนปีใหม่ ซึ่งแน่ใจว่าฟ้าไม่ไหม้หรือก ยังมืดเหมือนเดิมนั้น
จะรอดไปที่ละสามเดือนได้นานแค่ไหน ก็ตัวใครตัวมัน

เห็นที่ต้องเลิกบ่น

ปัญหาบางอย่างแก้ไข ทำได้ ทำทันที เดี่ยวนี้ อย่าล้งเล รวม
ทั้งถือว่านี้เป็นนาที่ทองของการเปลี่ยนพฤติกรรมยุคฟองสบู่ของตนเอง
เพื่อน ลูก สามี ญาติพี่น้อง เพราะทุกคนต้องช่วยกันประหยัดและใช้
ทรัพยากรทุกชนิดอย่างคุ้มค่า ยืนอยู่บนสภาพที่เป็นจริง

ส่วนปัญหาบางอย่างเกินกว่าจะแก้ไขได้ ก็จงอยู่กับมันอย่าง
มีสติ อย่าเที่ยวเหวี่ยงกำปั้นโทษฟ้าดิน ตัวเอง และคนอื่นไปทั่ว จะ
หมดแรงก่อนได้ประโยชน์

ท่องประโยคว่า ประหยัดและทรงประสิทธิภาพสูงสุดเอา
ไว้ให้ได้

สิ่งที่แจกจ่ายได้โดยไม่อั้นคือ กำลังใจ

แต่ก่อนอื่น ตัวเองต้องเข้มแข็ง

ข อ เ ชื ญ แ ว ะ ชี ม

อาหารเพื่อสุขภาพ และสนับสนุนผลิตภัณฑ์ทางธรรมชาติ

โดยชุมชน เพื่อชุมชน ได้ทุกวัน

และทุกเสาร์-อาทิตย์สุดท้ายของเดือน

พบกับ ตลาดนัด...เพื่อชีวิตที่งดงามและเป็นอิสระ

กิจแบบพึ่งตนเอง ยิ่งพึ่งตนเองได้มาก ความยากลำบากยิ่งน้อยลง

ไปนอนค้างบ้านชาวบ้านที่ตำบลแม่ทา กิ่งอำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ พวกเขาบอกว่า ฤดูแล้งปลูกผักไม่งาม ปลูกเท่าที่ปลูกได้ ไม่ค่อยได้ขาย แต่ก็ไม่ต้องหาเงินมาก เพราะข้าวก็มีในยุ้ง ราคาดีเสียด้วยปีนี้ แต่ไม่ขายหรอก เก็บไว้กิน มีผักป่ากับผักข้างรั้วไว้กิน เสียเงินค่าน้ำปลาเกลือ ไฟฟ้าที่ติดไว้บ้านละสี่ห้าดวง ไม่มีอะไรต้องเดือดร้อน

พอฝนแรกเริ่มโปรยก็มีขมิ้นเข้าป่าไปหาเห็ดเผาะอันแสนอร่อย เดี่ยวจะมีเห็ดอีกสารพัดเห็ดในฤดูฝนยาวนาน ต้นไม้ใบไม้ทะลึ่งยอดและใบให้เลือกเด็ดเลือกทำอาหาร

อย่างเข้าฤดูหนาวปลูกผักปลอดสารพิษ ค่าต้นทุนน้อย รวมทั้งไม่ต้องใช้ต้นทุนชีวิต เพราะไม่ต้องสูดดมสารพิษจากยาฆ่าแมลงเหมือนชาวสวนอื่น ๆ

ที่อำเภอลำปลายมาศ บุรีรัมย์ ชาวบ้านที่ยังคงใช้ควายไถนาเริ่มหัวเราะหึหึ เพราะคนใช้ควายเหล็กกำลังร่นหาเงินค่าซ่อมบำรุงและป้อนมันด้วยน้ำมัน

พ่อประคอง มนต์กระโทก คนดีศรีสังคม บ้านอยู่โชคชัย นครราชสีมา เขียนจดหมายเล่าสู่กันฟังด้วยความรักว่า “พ่อโดนเอลนี่โน่นิดหน่อย แล้งแล้วแล้งเกิน ฝนจะมากเกินอีกหรือเปล่าก็ไม่รู้ แต่เศรษฐกิจจะเป็นยังไง ตราบใดที่รั้วกินได้ มีผัก มีปลาในบ่อ มีข้าวในนา พ่อก็ยังพออยู่ได้”

นี่คือสิ่งที่ได้เห็นในซีกพอดิพอได้

ส่วนที่ระทมขมขื่นใจนั้น เพื่อนร่วมวงการหลายคนปิดบริษัท ย้ายไปอยู่เมืองนอกหรือนอนอยู่บ้านเฉย ๆ

ทั้งใต้ดินบนดิน น้ำเน่าเสีย ถ่านหิน ก๊าซ ปลาในทะเลไม่มี ป่าชายเลนหมด มีแต่ร่องรอยบ่อเลี้ยงกุ้งที่ชาวบ้านเจ็ญเพราะแห่ทำตามกัน โดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ มีภูเขาหัวโล้นอยู่เป็นจำนวนมากทำลายให้ช่วยกันปลูกป่าขึ้นมาใหม่

การสรุปว่าประเทศไทยไม่เหลืออะไร มีแต่แผนที่โล่ง ๆ เห็นจะเป็นการมองโลกในแง่ดี เพราะแท้จริงแล้ว เรามีภาระหนี้สินล้นพ้นตัว และยังไม่เห็นหนทางสว่างที่ปลายฟ้าเลย

ท่ามกลางความล้มละลายของสถาบัน องค์กร บริษัทต่าง ๆ ซึ่งได้รับผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจถดถอยร่นไม่เป็นกระบวน ฉันพบว่า หน่วยที่เข้มแข็งของสังคมกลายเป็นชุมชนเล็ก ๆ และครอบครัวเล็ก ๆ ในชนบท

ส่วนยอดของระบบเศรษฐกิจ เช่น สถาบันการเงิน ธนาคาร ไฟแนนซ์ ได้รับผลกระทบก่อน ถัดมาเป็นการค้าขาย บริษัทที่นำเข้าสินค้า อสังหาริมทรัพย์ ธุรกิจทุกชนิดที่เติบโตจากเงินกู้ โดยเฉพาะเงินกู้จากต่างชาติและต้องชำระหนี้-ดอกเบี้ย ยิ่งเงินบาทตกหนักยิ่งเพิ่ม คณงานในบริษัทต่าง ๆ ตกงาน ถูกปลด ถูกจ้างให้ออก ฯลฯ จากส่วนยอดของระบบ ค่อย ๆ แตรั่วร่วงลงมาที่ฐานล่าง ห้าง ร้าน ธุรกิจรายเล็กรายน้อยค่อย ๆ ล้มลง

ถามชาวบ้านที่อยู่ในภาคเกษตรเศรษฐกิจ พวกเขากำลังอานเพราะค่าปุ๋ย ค่ายา ค่าน้ำมัน ค่าอาหาร ค่ากัณฑ์ยืมสิน ทุกอย่างแพง ๆ ๆ ๆ ๆ ๆ ขึ้น

ถามชาวบ้านที่อยู่ในภาคเกษตรแบบพึ่งตนเอง ชาวบ้านยิ้มแล้วบอกว่า

ยุคไอเอ็มเอฟเป็นยุคแห่งการพิสูจน์ความถูกต้องของเศรษฐกิจ-

ชีวิตในแม่น้ำตาย โดนน้ำร้อนลวก ระบบนิเวศในแม่น้ำย่อยยับไป เพราะความมั่งง่ายของโรงงาน และการสมยอมย่อหย่อนกฎกติกา ด้วยเหตุผลเพียงประการเดียวคือ เดี่ยวนักลงทุนไม่ยอมลงทุน เศรษฐกิจไม่เติบโต

นักลงทุนต่างประเทศก็แปลก มาตรฐานโรงงานในประเทศตน เป็นมาตรฐานที่ดีมาก เข้มงวด และระมัดระวังไม่ให้มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม แต่เมื่อมาตั้งโรงงานผลิตของแบบเดียวกันในประเทศไทย มาตรฐานการป้องกันต่าง ๆ กลับไม่มีเลย รู้ทันทีว่าเขาไม่ได้รักประเทศที่เขามาอยู่ มานอน มากิน มาลงทุนค้าขาย มารับผลกำไร

ไม่รักแม้แต่หน่อย

ในอาคารที่สำนักงานฉันตั้งอยู่ มีนักธุรกิจชาวเกาหลีและครอบครัวอาศัยอยู่ในอาคารชั้นเพนท์เฮาส์ ไม่ยอมให้ลูกตัวเล็ก ๆ นำรักของเขาคบค้าสมาคมหรือทักทายกับใคร

บอกว่า “NO MORE THAI”

พวกเราได้แต่นึกเคืองอยู่ในใจ เสียหายที่อุตสาหกรรมอันแสนจะสืบสนจลาจลเช่นประเทศไทย ไม่ใช่ความผิดของเขาหรอก เขาถูกคำสั่งเจ้านายให้มาประจำที่นี่ ไม่ได้อยากมาเอง และเลียดรักชาติเขาคงแรงมาก จนไม่สามารถรักใคร่ได้อีก

พุดถึงโรงงานแยะ ๆ ของบริษัทข้ามชาติ พอมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมของไทยเข้มงวดขึ้นหน่อยก็อึดอัด ชูว่าจะยกโรงงานหนี อ่างประเทศจีนเปิดประเทศ ค่าแรงถูก ใจนักลงทุนพอกับเมืองไทย โรงงานก็ย้ายไป ไม่เห็นอาลัยอาวรณ์เมืองไทยสักนิด

ตอนนี้ประเทศไทยเหลือแต่พื้นที่โล่ง ๆ แหล่งน้ำกำลังจะหมด

ยากรเกือบทั้งหมดของประเทศ การค้าขายที่ดิน อสังหาริมทรัพย์ ทำให้คนโกงกินครอบครองแผ่นดิน ทั้งในเมือง ในชนบท ในป่า การรับเหมาก่อสร้างโครงการใหญ่ราคาร้อยหรือพันล้าน ไปจนกระทั่งโครงการยักษ์ค่าก่อสร้างหมื่นหรือแสนล้าน เป็นโครงการระยะยาวที่ถนอมทุนคืนยาก ค่าคอมมิชชั่นเกือบครึ่งของมูลค่าโครงการ ได้ถาวรวัตถุที่สเปกไม่ได้มาตรฐาน เชื้อนบางแห่งสร้างด้วยเงินมหาศาล เจอน้ำหลากในฤดูฝนทีเดียว เชื้อนแตก พินาศทั้งเชื้อน ต้นกล้าต้นข้าว ผลไม้ ป่า และชีวิตคน

อุตสาหกรรมที่ใช้ป่า ต้นไม้ แม่น้ำ อย่างไม่คำนึงถึงต้นทุนด้านสิ่งแวดล้อม โรงงานบางแห่งในนิคมอุตสาหกรรมที่ได้ชื่อว่ายพยายามสร้างภาพด้านความทันสมัยก้าวหน้า โรงงานบางแห่งปล่อยสารพิษ ควันพิษ สร้างมลภาวะ จนเด็กนักเรียนใกล้โรงงานล้มป่วยกันทีละหลายสิบคน เป็นโรคทางเดินหายใจ อาจจะมีสารพิษสะสมในร่างกายเล็ก ๆ ของพวกเขา

กว่าจะรู้ต้องรอดูผลอีกสิบปีข้างหน้า เมืองไทยจะมีการติดตามผลกระทบในระยะยาวไหม เช่น เมื่อเด็กรุ่นนี้มีลูก ลูก ๆ ของพวกเขาจะมีอาการครบสามสิบสองหรือไม่ เป็นเนื้องอกหรือมะเร็งที่อวัยวะใดของร่างกาย

ฉันไม่ยอมให้มองโลกในแง่ร้าย แต่อยากจะทำให้มีการตรวจร่างกายและบันทึกประวัติเด็กและครูทุกคนในโรงเรียนนั้นเอาไว้สำหรับการติดตามผลในอนาคต ที่ทราบว่าจะต้องย้ายโรงเรียนไปอยู่นอกเขตโรงงาน...นี่คือการพัฒนาประเทศของเรา

โรงงานบางแห่งได้ปล่อยน้ำร้อนซึ่งเกิดจากกระบวนการผลิตของตนลงแม่น้ำด้วยอุณหภูมิเกือบ ๑๐๐ องศาเซลเซียส ผลคือสิ่งมี

ไหนดมด

และในขณะที่ประเทศไทยเป็นหนี้สิน ถูกบังคับให้ทำโน่นทำนี่ โดยสถาบันการเงินระดับโลกซึ่งเป็นเจ้าหนี้เราอยู่เวลานี้ คนเคยรวย ก็ยังคงรวยอยู่ และคนรวยจำนวนมากส่งภรรยาและลูกไปอยู่ต่างประเทศ ซื้อบ้าน ติดต่อโรงเรียน บางคนก็กลัวถูกยึดทรัพย์ยึดกิจการ ก็ใช้ข้อเลี้ยงทางกฎหมายยกลูกให้คนอื่นนอกประเทศ พร้อมกับโอน ทรัพย์สินค่าล้านพันประมาณไปด้วยวิธีการซับซ้อนชนิดสาวเท่าไรก็ไม่ มีทางสาวคืนกลับมาเมืองไทยได้เลย

ธุรกิจที่ทำรายได้ให้ประเทศในช่วงที่ผ่านมา ได้ทำลายทรัพย์

ไม่สงสัยเลย

เพื่อนคนหนึ่งถามว่า “นี่เรากำลังสู้กับอะไร”

ตอบไม่ถูก คงสู้กับสิ่งที่ใหญ่เกินตัว เกินกำลังจะแก้ปัญหา
เพียงลำพัง

เคยข้อง แคลง สงสัย ไม่สบายใจกับภาวะการเติบโตทาง
เศรษฐกิจของบ้านเมืองเราในช่วงที่ผ่านมา

ข้องใจกับการวัดความเจริญและการพัฒนาเศรษฐกิจและสัง-
คมด้วยการอาศัยตัวเลขรายได้ประชาชาติเป็นตัวบ่งชี้ ตัวเลขรายได้
ของประชาชาติประชาชนยิ่งมาก แปลว่าสังคมพัฒนาไปสู่ความ
เจริญขึ้นดีขึ้นมากตามไปด้วยจริงหรือ

แคลงใจที่ว่า ทำไมตัวเลขรายได้ของประชาชาติและประชาชน
ยิ่งมาก แต่ในความเป็นจริง ทำไมคนที่ฉันได้พบปะคลุกคลีด้วยทั้ง
ใกล้-ไกล เช่น ในพื้นที่ชนบทห่างไกล หรือผู้คนที่อยู่ต่ำใต้สะพาน
ต่าง ๆ ในกรุงเทพฯ กลับยิ่งจนลง

แคลงใจมากขึ้น เมื่อมีตัวเลขสถิติว่า จำนวนคนจนถึงจนที่สุด
มีจำนวนมากขึ้นทุกวัน

นึกสงสัยว่า เงินรายได้ที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาประเทศจาก
เกษตรกรรมเป็นอุตสาหกรรมอย่างรวดเร็ว ชนิดอัตราความเจริญสูง
มากเมื่อเทียบกับกลุ่มประเทศกำลังพัฒนากันนั้น เงินมันหายไป

กว่าเขาเธอ ถ้าคุณตั้งใจ คุณมีสติปัญญา กล้าสู้ กล้าเปลี่ยนแปลง
ความคิดตัวเอง โอกาสมันอยู่ที่ใคร ถ้าใช้ภาษาการเมืองก็ต้องบอก
ว่าวันนี้ล้างไพ่เสร็จแล้ว คุณมีสิทธิที่จะเป็นเจ้าของกิจการ มีสิทธิที่
จะเป็นเศรษฐี มีสิทธิที่จะดำเนินชีวิตอย่างที่คุณต้องการและเกิด
ประโยชน์ต่อสังคมมากมาย สมัยก่อนคุณอาจคิดว่าไม่มีโอกาสจะสู้
ได้ วันนี้เป็นโอกาสดีที่สุดแล้ว ผมคิดว่าเป็นความโชคดีของคนในรุ่น
นี้ครับ

ก่อนจะฝ่าฟันไปสู่ความไฝ่ฝัน คงต้องยอมปลดเปลื้อง
พันธนาการที่เคยจูดั่ง ปล่อยแข้งขาให้สะดวกที่จะก้าวเดิน
พร้อมเปิดใจ เปิดตา กล้าเปลี่ยนแปลง ที่สำคัญ มีความสุข
และยิ้มได้กับความโชคร้ายที่ไม่ได้เลือก

แล้วคุณละ ยิ้มได้หรือยังกับความโชคร้ายที่ แจ็ค, มินทร์
อึ้งค์เนศ กล่าวถึง

สนับสนุนชุมชนแห่งการเรียนรู้เพื่อสานติ
สมัครสมาชิก...วันนี้
'สาวิกา'
...สื่อเพื่อชีวิตที่งดงามและเป็นอิสระ...

เอาออกมาให้หมด นั่นเป็นสิ่งที่สำคัญว่า

ถ้าจะให้ฝากอะไรถึงคนที่กำลังประสบปัญหาทางเศรษฐกิจ ต้อง
ตื่นรนลำบากอยู่ในตอนนี้ อยากจะบอกอะไรบ้างคะ

ผมว่าคนเรานี่เกิดมาไม่ได้เอาอะไรมาหрок ไปแล้วก็ไม่ได้เอาอะไรไป เมื่อก็ถามผมว่ากลัวอะไร ผมว่าไม่กลัวอะไร เพราะผมมาผมก็ไม่มีอะไร ผมไปผมก็พาอะไรไปไม่ได้ใช้มีัยฮะ ณ วันที่เรากลัว ที่เราเป็นห่วง ว่าเราเป็นอย่างนั้นอย่างนั้น เป็นเพราะเราติดกับสิ่งที่เรามีไม่ใช่หรอ เราต้องมีบ้านสี่ห้องนอน เราต้องมีรถสองคัน เราติดว่าเราต้องมีชีวิตมาตรฐานอย่างนั้นอย่างนั้น นี่เป็นข้อจำกัดของตัวเองที่เราสร้างขึ้นมาจากต่างหาก เพราะฉะนั้นถ้าเอาพวกนี้ออกไป ว่าบ้านที่มีสี่ห้องนอนนั้นเหลือสองห้องได้ไหม ความสุขมันไม่ได้อยู่ที่สี่ห้องนอนหรือสองห้องนอน ความสุขอยู่ที่ความสามัคคีของครอบครัว อยู่ที่การถ่ายเท มอบความอบอุ่นทางจิตใจให้แก่กัน ว่าถึงกันไหม ความอร่อยของอาหารนั้น ไม่ได้อยู่ที่วัตถุดิบ แต่อยู่ที่การปรุง อยู่ที่สิ่งแวดล้อม อยู่ที่จินตนาการความคิดที่จะทำอาหารนั้นให้อร่อย รถนั้น รถยนต์ก็ถึง รถเมล์ก็ถึง จากรถคันใหญ่เปลี่ยนเป็นรถคันเล็กได้ไหม จากรถคันเล็กเปลี่ยนเป็นรถเมล์ได้ไหม เราเกิดมาไม่ได้ถูกจำกัดนี้ว่านั่งรถเมล์ไม่ได้ สุดท้ายแล้วมันก็ถึงอยู่ดี สำหรับคนที่กำลังวิตก เอาเรื่องนี้คิดให้ทะลุ วิกฤตนั้นเกิด innovation เสมอ ในสมัยก่อนพีระมิด มีคนรวยอยู่บนสุด ถัดมาเป็นคนชั้นกลาง และคนจนอยู่ต่ำสุด วันนี้พีระมิดกลับข้าง คนจนที่เคยอยู่ต่ำสุดไม่มีภาวะอะไรเลย ส่วนคนที่เคยรวย วันนี้เป็นหนี้เป็นสินไม่ว่าก็ชาติจะใช้คืนได้ ถ้าวัดจากวันนี้ อีกห้าสิบเมตรอีกร้อยเมตรข้างหน้า ถ้าเราจะวิ่งต่อไป เขาติดลบ แต่คุณเริ่มต้นจากศูนย์ แล้วคุณคิดว่าจะวิ่งช้า

สนใจเรื่องของศาสนาบ้างไหมคะ

(ยิ้ม) ผมคิดว่าทุกศาสนาให้ความรู้ ให้ข้อคิดที่ดี สอนแต่เรื่องที่ดี ไม่มีศาสนาไหนหรอกที่สอนให้คนทำชั่ว แต่คำคัญที่สุดคือ เราต้องเข้าใจแก่นแท้ของศาสนานั้น ๆ ผมไม่ปฏิเสธอะไรทั้งสิ้น ผมพยายามที่จะเรียนรู้

มีหลักในการดำเนินชีวิตอย่างไรคะ

ผมคิดว่าความเป็นมนุษย์นี่เราไม่รู้ว่าเมื่อไหร่เราจะตาย เราไม่รู้เลยว่าเราแข็งแรงแค่ไหน บางอย่างคิดว่าทำไม่ได้แต่ก็ทำได้หลาย ๆ เรื่องที่คิดว่ามนุษย์ทำไม่ได้ แต่ก็ทำได้ เช่น ขึ้นดวงจันทร์ ไปด้วยอะไรต่ออะไรมากมาย แต่มนุษย์ก็อ่อนแอจริง ๆ นิดเดียวก็ไปแล้ว เมื่อก็กินข้าวอยู่ เพิ่งเจอกัน ก็ตายแล้ว

ไม่แน่นอน

อะ...แต่ สิ่งที่แน่นอนคือ เวลาที่เราได้อยู่ ใช้เวลาที่มีอยู่ ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งต่อตัวเองและคนรอบข้าง ผมพูดบ่อย ๆ กับตัวเองและพนักงานว่า เราต้องใช้เวลาของชีวิตที่มีอยู่นั้นสร้างงาน ให้ไม่มีข้อจำกัด เพื่อน ๆ ผมชอบล้อผมเรื่อยว่า ทำไมต้องทำอย่างนั้นอย่างนี้เยอะแยะมากมาย ทำไปทำไม (ทำเสียงสูงแบบล้อเลียน) ผมบอกว่า ขอโทษนะ ผมมีชีวิตเท่านี้ แต่ความคิดของผมมันถ้าไม่ใช่ ผมเสียตาย อะไรที่ผมคิดได้ พูดได้ เสนอได้ ผมจะพยายามทำให้หมด ชีวิตนี้กลัวอะไรบ้างไหมคะ

จริง ๆ แล้วผมไม่กลัวอะไร แต่เป็นห่วงมากกว่า ว่าผมยังทำไม่ดีพอ จะต้องทำให้ดีกว่านี้ แต่กลัวนั้นไม่กลัวอะไร แม้แต่ตายก็ไม่กลัวแล้ว กลัวว่าไม่รู้เมื่อไหร่จะตายมากกว่า (หัวเราะ) แต่สำคัญที่สุดคือวันนี้ผมยังมีประโยชน์อยู่เท่าไรที่ยังไม่ได้เอาออกมา ต้อง

แล้วเวลานี้เราไปซื้อของ เจอร้านค้าไม่น้อยทีเดียวถามว่าเอา VAT หรือเปล่า หมายความว่าอะไร ให้คิดต่อนะฮะ ผมไม่มีคำตอบ ในสภาพแวดล้อมอย่างนี้ สำนักวิจัยกสิกรไทยบอกว่าช่วงฟุตบอล เราจะมีเงินสะพัดเกี่ยวกับฟุตบอลโลกในการเล่นพนันไม่ต่ำกว่าพันล้าน เหรียญยูเอสดอลลาร์ ทั้ง ๆ ที่เราเพิ่งเซ็นฉบับที่ ๔ ของ IMF แค ๔๐๐ ล้านเหรียญ แล้วเราไม่ได้เล่นฟุตบอลอย่างเดียวนะฮะ เราเล่นดอลลาร์ด้วย แล้วเราก็มาเถียงกันว่าอะไรคือรักชาติ

ถ้าเราผ่านวิกฤตนี้ไปได้ อยากจะเห็นสังคมไทยเติบโตในลักษณะยัง ไถ่จะ เราจะร่ำรวยกันแบบไหนที่จะไม่เป็นแบบที่กำลังเผชิญนี้อีก

ผมคิดว่าความร่ำรวยนั้นต้องร่ำรวยที่จิตใจ ร่ำรวยที่สมอง ผมคิดว่าเป็นที่สำคัญที่สุด ประเทศไทยเราอุดมสมบูรณ์ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว แต่ต่อไปผมอยากให้แก้คำพูดว่า **ที่ไหนมีคนไทย ที่นั่นมีการสร้างประโยชน์** ที่ผ่านมาเราเน้นรูปลักษณ์ภายนอกมากไป จะดูว่าคนคนนี้ดีหรือไม่ดีเราดูว่าเขาใส่แหวนกี่กะรัต เขาใส่ทองกี่บาท มีเงินก็เอาไปซื้อทองเพื่อจะให้คนรู้ว่ามียทองกี่บาท พอไม่มีเงินก็เอาไปจำนำ แต่ผมอยากให้เปลี่ยนเป็นว่า คนคนนี้มีความสามารถที่จะพัฒนาอะไรได้ มีคุณค่าที่จะทำอะไรได้ นี่ต่างหากคือคุณค่าที่แท้จริงของคน ในเวลาเดียวกันก็มีการเรียนรู้เป็นส่วนหนึ่งของชีวิต ไม่ใช่จบมหาวิทยาลัยคือจบแล้ว การเรียนรู้ของคนเราคือทั้งชีวิต ๔๕ ยังเรียนได้เลย สู้ตายแล้วเราจะเกิดทรัพย์สินที่ใหญ่ที่สุดคือ สังคมแห่งการเรียนรู้ Knowledge Based Society การแข่งขันยังมีอยู่นะฮะ แต่อยู่ในรูปแบบของการร่วมมือ แข่งขันด้วย ช่วยเหลือซึ่งกันและกันด้วย ไม่มีศัตรู เพราะฉะนั้นเราต้องฝึกเด็กของเรา ให้มีมือหนึ่งแข่งขัน แต่อีกมือหนึ่งต้องร่วมมือช่วยเหลือกัน

ผมคิดว่าอย่างนั้นะ เศรษฐกิจของเราที่มีปัญหาแบบนี้ มันมีสองเรื่อง เรื่องที่หนึ่งคือตัวโครงสร้าง เราแยกไม่ออกว่าจะอะไรคือการเมือง อะไรคือการค้า โครงสร้างตัวนี้ไม่ดีเลยเกิดปัญหา แต่อีกตัวหนึ่งที่สำคัญกว่านั้น คือจิตใจ วันนี้ถ้าคนไทยทุกคนเชื่อว่าประเทศจะรอด ประเทศจะต้องรอด แต่ถ้าคนไทยคิดว่าประเทศจะไม่รอด คุณเชื่อดอลลาร์มากกว่าเงินไทย ไปซื้อดอลลาร์หมด แล้วเงินดอลลาร์จะไม่ไปถึง ๖๐-๗๐ เหนือ แต่ถ้าเราเชื่อ ไม่พยายามเอาเงินที่มีอยู่ไปเปลี่ยนเป็นดอลลาร์ ผมคิดว่าค่าเงินวันนี้้อย่างเก่งก็อยู่ที่ ๓๕ ถ้าเปรียบกับชาติอื่น ๆ คิดว่าดีกรีความรักชาติของคนไทยเราอยู่ในระดับไหนคะ

คนไทยนี้รักชาตินะฮะ คนไทยมีความเป็นอิสระมาก แต่ประเทศที่ดีจะต้องสร้างให้คนส่วนใหญ่คิดตามลำดับอย่างนี้ครับ นั่นคือ ประเทศ สังคม ครอบครัว และส่วนตัว ถ้าคิดได้อย่างนี้เป็นส่วนใหญ่ ผมว่าประเทศนั้นจะประสบความสำเร็จ หรือถ้าพบวิกฤตก็จะผ่านได้เร็ว แต่ถ้าเมื่อไหร่เราคิดกลับกัน ส่วนตัว สังคม แล้วค่อยเป็นประเทศ แบบนี้แก้ปัญหาก็ได้เหมือนกัน แต่ช้า ไม่ได้หมายความว่าเราไม่รักชาตินะฮะ แต่รักน้อยไปหน่อย (หัวเราะ) แล้วจริง ๆ คำว่ารักชาตินี้ก็ดูที่การนิยามความหมายว่าคืออะไร

แล้วรักชาติในความหมายของคุณแจ๊คล่ะคะ

คือรู้หน้าที่ รู้ตำแหน่งของตนเองว่าจะต้องทำอะไร ทุกวันนี้เวลาไปซื้อของ เขาถามว่าเอา VAT หรือเปล่า คำพูดนี้ถามออกมาได้อย่างไร (สีหน้าไม่เข้าใจ) รู้หรือเปล่าว่าประเทศในปัจจุบันนี้อยู่ในขั้นที่เก็บภาษีไม่ครบ VAT เป็นเรื่องพื้นฐานที่เราต้องจ่ายอยู่แล้ว เวลาไปซื้อของ อุตสาหกรรมขึ้นจาก ๗% เป็น ๑๐% เพราะว่ามันไม่พอ

คุณนะ เวทีนั้นน่าจะเป็นของนักเรียน ครูควรเป็นผู้กำกับต่างหาก เราสอนนักเรียนโดยการหาคำตอบให้เขา แต่เราไม่สอนให้เขารู้จักหาคำตอบเอง เพราะฉะนั้นเขาจะท้อ้งได้เก่งมาก เพราะระบบการศึกษาของบ้านเรามีทางเดียวเท่านั้นคือ ต้องสอบเข้ามหาวิทยาลัย ต้องได้ปริญญา จึงจะได้งานดี ๆ ทำ แต่เราไม่ได้พูดถึงความสามารถเลย เราพูดถึง IQ แต่เราไม่ได้พูดถึง EQ เราจึงมีคนมากมายที่เอาแต่ส่วนตัว เอาความคิดตัวเองเป็นหลัก ร่วมมือกับคนอื่นไม่ได้ ทำเป็นทีมไม่ได้ นี่เป็นเรื่องของกระบวนการเรียนการสอนที่จะต้องถูกเปลี่ยนแปลง

เรื่องที่สอง เราต้องคืนเกียรติและศักดิ์ศรีให้แก่ครู ทุกวันนี้ครูคือใคร ครูคือคนที่สอบอะไรไม่ได้ แล้วไปสอบเข้าครู เงินเดือนต่ำสุดคือครู สมัยก่อนครูเป็นผู้นำชุมชน มีอะไรเกิดขึ้นต้องไปปรึกษากับครู แต่ทุกวันนี้ไม่ใช่ เรื่องอะไรละอะที่เราจะไม่รับผิดชอบคนที่เราจะเอาอนาคตของประเทศไปฝากไว้กับเขาและทำให้เขาารู้สึกตกต่ำ ไม่มีเกียรติ เราต้องคืนเกียรติและศักดิ์ศรีให้แก่ครู แต่ไม่ได้หมายความว่าเงินอย่างเดียวนะ อะ เงินเป็นส่วนหนึ่ง แต่ต้องให้การยอมรับและให้ครูมีทางออก ผมคิดว่าครูต้องมีสองหน้าที่ หนึ่งคือสอนคนอื่นในลักษณะการเป็นผู้กำกับ สอนให้คนอื่นเล่น สองคือครูต้องเป็นนักศึกษาที่พร้อมจะเรียนของใหม่ มีความสามารถที่จะเชื่อมต่อกับสถานการณ์ปัจจุบัน เด็กจะได้แก้ปัญหาทัน เพราะฉะนั้นกระบวนการตรงนี้เป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด การปฏิรูปการศึกษาจึงจำเป็นต้องเกิดขึ้น ต้องเปลี่ยนพื้นฐานความคิด ถ้าตรงนี้ไม่เปลี่ยน หลักสูตรเปลี่ยนไปอย่างไรก็ไม่มีความหมาย

คิดว่าการพัฒนาจิตใจมีผลต่อการพัฒนาธุรกิจมากน้อยแค่ไหนอย่างไรคะ

ไม่เป็น ผมไม่รู้วัฒนธรรม ผมไม่รู้อะไรทั้งสิ้น ผมคิดอยู่เสมอว่าที่ผมมี
ทุกวันนี้เพราะผมเรียนรู้จากทุกคน เพราะทุกคนให้โอกาสผม จึงมีวัน
ที่ผมเข้าใจประเทศไทยได้เยอะขนาดนี้

การที่คนของเราจะมีคุณภาพ ต้องมีพื้นฐานการศึกษาที่ดี คุณแจ๊ค
คิดยังไงกับระบบการศึกษาของเมืองไทย

ผมคิดว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องน่าคิด น่าสนใจ เพราะการศึกษา
เป็นเรื่องร้อยปี เป็นเรื่องของการสร้างชาติ ต้องใช้เวลา ประเทศจะ
เก่ง จะแข็งแรงได้ ต้องขึ้นอยู่กับความพร้อมของประชากร และความ
พร้อมของประชากรก็ต้องกลับมาดูที่พื้นฐานการเรียนรู้ การเรียนรู้มี
สองเรื่อง หนึ่งคือกระบวนการศึกษาของทางการ สองคือกระบวนการ
ที่หล่อหลอมในรสนิยม ในนิสัย หรือในวัฒนธรรมแห่งสังคมนั้น ๆ
มีสองเรื่อง กระบวนการศึกษาทางการในบ้านเรา เรารู้ ๆ กันอยู่
ปัญหาที่เราเผชิญ ณ วันนี้มันไม่ใช่เรื่องของงบประมาณทั้งหมด
เพราะบางทีตัววัตถุดิบในอาหารก็ไม่ใช่ตัวตัดสินว่าอาหารนั้นจะ
อร่อยหรือไม่นะฮะ อย่างไข่เนี่ยทำเป็นไข่เจียวหมูสับก็ได้ ไข่พะโล้ก็ได้
ไข่เยี่ยวม้าก็ได้ ไข่ตุ๋นก็ได้ ความอร่อยมันไม่ได้ถูกจำกัดที่ไข่ แต่ไขมัน
ถูก ก็เลยถูกมองว่าไม่อร่อย แต่การจะทำไข่ให้อร่อยมันอยู่ที่การปรุง
อยู่ที่บรรยากาศกินข้าวด้วยกัน มีเสียงหัวเราะ เสียงพูดคุย นั่นคือสุด
ยอดของความอร่อย เช่นเดียวกัน เราบอกว่างบประมาณเจ้าน้อย
แต่งบประมาณที่น้อยไม่ได้หมายความว่าต้องทำการศึกษาให้ไม่ดี
แล้วคิดว่าปัญหาอยู่ตรงไหนคะ

ปัญหาที่ผมอยากจะแนะนำตอนนี้มีสองเรื่องใหญ่ ๆ เรื่อง
ที่หนึ่ง ขอให้นักเรียนเป็นพระเอกในห้องเรียน ทุกวันนี้ครูเป็น
พระเอก สอนให้นักเรียนฟังและจำ แต่เวทีในห้องเรียน มันไม่ใช่ของ

สังคมที่ได้อยู่แล้วให้ดียิ่งขึ้น ให้ประเทศเราแข็งแรง หลวยครอบครัว พ่อแม่รักลูกก็ซื้อหนังสือให้ลูก อ่านจบแล้วก็เอาไปซังกิโยขาย เด็กที่ไม่มีโอกาสก็ต้องไปอ่านตามตุ๊กกล้วยแขกเพราะว่าไม่มีอ่านไซ้ใหม่ซะ เราก็บอกว่าไม่ต้องทำอย่างนั้นได้ไหม หนังสือเก่าที่มันเกะกะบ้านซังกิโยขายก็ได้ไม่ก่ดังค์ เอามาบริจาคได้ไหม เก้าเราไม่กลัว หรือแม่แต่การ์ตูนเราก็ต้องการ เพราะการ์ตูนคือสิ่งที่จะสร้างจินตนาการให้แก่เด็ก ๆ คนมีเงิน ลูกต้องมีจินตนาการ แต่ลูกคนที่ไม่มีเงินละ เด็กก็ต้องมีจินตนาการเหมือนกันไม่ใช่หรือ เพราะฉะนั้นเราก็จะถ่ายจินตนาการโดยการรีไซเคิลแบ่งกันใช้

ได้ผลดีไหมคะ

ไอโฮ...เยอะซะ มูลนิธิเราตั้งไม่ถึงปี แต่ได้หนังสือบริจาคเกือบแสนเล่มแล้ว ตอนแรกเราไปหามูลนิธิของทางรัฐบาลที่ยังขาดแคลนหนังสือ แล้วประสานงานกัน ช่วยเขา หรือโรงเรียนที่ยากจนไม่มีห้องสมุด เราจะสร้างให้ แต่สุดท้ายที่เราอยากจะทำจริง ๆ คือการเข้าสู่ชุมชน เช่น ชุมชนห้องแถวไม่มีห้องสมุด ถ้ามีที่เราก็จะทำห้องสมุดให้ แต่ถ้าไม่มี เราก็จะเอาห้องสมุดเคลื่อนที่ให้ อันนี้คือแผนของเรา จะวันนี้ พรุ่งนี้ ปีหน้า หรือถัดไป เราอยากจะทำให้เกิดสังคมการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน นั่นคือเป้าหมายของมูลนิธิและกิจกรรมที่เราจะทำการอย่างต่อเนื่อง

อะไรคือมูลเหตุของความสนใจที่จะสร้างสังคมแห่งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้คะ

เพราะชีวิตคือการเรียนรู้ ไม่มีใครเก่งกว่าใคร ผมมาประเทศไทย ๑๐ กว่าปี มีคนบอกว่าผมเก่ง ผมว่าผมไม่เก่งหรอก แต่ผมโชคดีส่วนหนึ่งที่มีคนให้โอกาส ผมยังจำได้ วันแรกที่มาผมพูดไทย

ตอนนี้กิจกรรมหลัก ๆ ของมูลนิธิสร้างเสริมไทยมีอะไรบ้างคะ

มีด้วยกันหลัก ๆ ๓ เรื่องนะ **เรื่องหนึ่ง** คือ **ให้เกิดสังคมแห่งการถ่ายทอด** แต่ไม่ได้ถ่ายทอดเฉพาะคุณแจ๊คนะฮะ (ยิ้ม) ในอนาคตจะมีหนังสือประเภทนี้ออกมาเยอะแยะมากมาย อย่างเดี๋ยวนี้นักก็จะมีหนังสือของอดีตปลัดประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ท่านลิขิต จะเขียนถึงหนึ่งหมื่นหนึ่งพันหนึ่งร้อยวัน เขารับราชการอยู่ ๓๐ กว่าปี อยู่กับนายกฯมาหลายคน จะเขียนบอกว่าคุณยกฯคนไหนเป็นอย่างไร แต่ละคนมีตัวอย่างที่ดีอะไรบ้าง อันนี้เป็นกรณีศึกษา ทุกวันนี้เราวิจารณ์ว่านายกฯไม่ดียังงั้นยังงี้ แต่ขอให้รู้บ้างได้ไหมว่านายกฯคนไหนมีดีอะไรบ้าง เป็นกรณีศึกษาให้พวกเราบ้างได้ไหม เรามีคุณหญิงสุพัตรา มาศดิตถ์ ที่จะเขียนถึงชีวิตการต่อสู้ของนักการเมืองหญิง สะท้อนให้สังคมเห็นว่าผู้หญิงนั้นทำอะไรได้หลายอย่าง บางทีทำดีกว่าผู้ชายด้วย นี่เป็นวิถีของคนไทยนะ ไม่ใช่ต้องเอาตำราของต่างประเทศมาเท่านั้น เราอยากให้คนไทยออกมาถ่ายทอดซึ่งกันและกัน **เรื่องที่สอง** คือ **เราต้องเข้าสู่มาตรฐานสากล** ถามว่าถ้าเราจะต้องไปแข่งขันกับทั่วโลก สิ่งพื้นฐานที่เราต้องมีคืออะไร คือเราต้องมีความเข้าใจเท่ากับที่เขาเข้าใจเรา ขณะเดียวกันก็ต้องมีกฎเกณฑ์มาตรฐานเช่น ISO ๙๐๐๐ ที่เป็นมาตรฐานอุตสาหกรรม ให้เขาตระหนักว่าตรงนี้สำคัญ เพราะฉะนั้นมูลนิธิเราจะร่วมกับสถาบันต่าง ๆ เพื่อที่จะให้ความรู้พื้นฐานตรงนี้ **เรื่องที่สาม** เราจะหา**จากคนที่มิไปสู่คนที่ไม่มี** เหมือนอย่างโรบินฮู้ดหนึ่งที่ผมชอบมากมาตั้งแต่เด็ก ๆ ซึ่งหลายคนอาจชอบเหมือนผม (ยิ้ม) แต่โรบินฮู้ดสมัยก่อนต้องปล้นคนรวยแล้วเอาเงินมาทิ้งไว้ที่ถนนให้คนจนที่โชคร้ายมาเก็บไป แต่โรบินฮู้ดในปัจจุบันนี้ไม่ใช่ โรบินฮู้ดในปัจจุบันต้องช่วยคนที่อยู่ใน

ผมคิดว่ามันเป็นเรื่องของการต่อเนื่อง ขอให้มันเป็นกิจกรรมของชุมชนที่ไม่ใช่ของใครคนใดคนหนึ่งได้ไหม ขอให้มันเป็นกิจกรรมของทุกคนที่มีสำนึกในหน้าที่ เป็นกิจกรรมที่ทุกคนอยากทำเองได้ไหม เพราะไม่มีใครบังคับใครได้หรอก การปลูกของเราก็คือว่า วันนี้ไปปลูกต้นไม้แล้วหมดหน้าที่ แต่ในอีกสังคมหนึ่ง อย่างเช่นที่ออสเตรเลีย ต้นไม้ต้นนั้นผมปลูก ผมยังมาดูแลทุกอาทิตย์ ทุกเดือน คือไม่ใช่การปลูกแบบที่เป็นแฟชั่นหรือกิจกรรม แต่ปลูกด้วยจิตใจ เหมือนลูกของเรา เหมือนบ้านของเรา มันมีชีวิตของเราอยู่ในนั้น แล้วเพราะอะไรถึงทำมูลนิธิสร้างเสริมไทยขึ้นมาคะ

ผมเคยตั้งทุนการศึกษาให้นักเรียนที่ยากจน ทำอย่างนี้มานาน ช่วยคนไปเยอะ แต่ก็รู้สึกว่าการช่วยในลักษณะอย่างนี้มันไม่เป็นกอบเป็นกำ มันไม่ต่อเนื่อง เมื่อไหร่ที่ไม่มีผม มันก็จบ ก็เลยคิดว่าน่าจะทำเป็นกิจกรรม เป็นเรื่องเป็นราว จึงทำมูลนิธิสร้างเสริมไทยขึ้นมา โดยมีจุดประสงค์เพื่อที่จะส่งเสริมให้คนไทยมีโอกาสในการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน คนไทยมีความเชื่อว่าต้องเป็นตำรับของต่างประเทศเท่านั้นที่จะใช้ได้ ผมอยากจะให้เปลี่ยน (สีหน้าจริงจัง) โดยเริ่มต้นจากตัวผม ผมมีความรู้อะไร ผมจะเอาออกมาให้หมด นี่คือความเป็นมาของหนังสือตั้งแต่เล่มที่หนึ่ง ผมทำได้ คุณทำได้ แต่ไม่ได้หมายความว่าหนังสือนี้จะมายกย่องว่าผมทำอะไรถูก ทุกคนต้องเลียนแบบผม แต่ผมอยากให้เป็นที่กรณีศึกษาว่า เมื่อ ๑๕ ปีที่แล้วผมมาประเทศไทยอย่างคนที่ไม่รู้เรื่องอะไรเลย ไม่รู้ภาษา ไม่รู้วัฒนธรรม ไม่รู้จักใครเลย แต่ผมยังทำอย่างนี้ได้ พวกเราที่เกิดในเมืองไทยนั้นจะเกิดจากบ้านยังงี้ก็แล้วแต่ จะเกิดจากฐานะยังงี้ก็แล้วแต่ ต้องดีกว่าผม นี่คือ assumption ที่ผมตั้ง

ไทยจะเจริญจะก้าวหน้า ไม่ได้ขึ้นอยู่กับ ๑๐% ของคนที่ประสบความสำเร็จในสังคมเท่านั้นที่จะนำสังคมไทยรอด แต่ต้องทั้งหมด ประเทศไทยจะต้องไปทั้ง ๖๐ ล้านคน ไม่ได้ไปด้วย ๑๒ ล้านคน คุณเคยเห็นรถยนต์ที่ลากกันยาว ๆ ไหม มันวิ่งช้านะ ต่อให้เครื่องจักรเก่งแค่ไหนก็ยังช้า แต่ถ้ารถทุกคันมีเครื่องยนต์ในตัวเอง วิ่งในทางเดียวกัน คุณคิดว่าจะเกิดอะไรขึ้น

หมายความว่า เราต้องมีความพร้อมของคนมากกว่านี้

ผมพยายามจะพูดว่า ถ้าจะสร้างชาติ น่าจะสร้างชีวิต เพราะทุนที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาประเทศหรือสังคมคือ คน (อย่าเสียงหนักแน่น) โลกเปลี่ยนแปลงไป เราจำเป็นต้องพัฒนาคน ให้เขาเข้าใจในการให้โอกาสซึ่งกันและกัน รวมถึงการเรียนรู้เพื่อสร้างสังคมแห่งภูมิปัญญา สังคมที่ความสามารถของคนจะอยู่ในระดับเดียวกันหมด ไม่มีชั้นสูงสุด ไม่มีชั้นต่ำสุด มีแต่ชั้นกลางเป็นส่วนใหญ่ เหมือนกับปลา หัวเล็ก หางเล็ก แต่ตัวใหญ่ นั่นล่ะอะ...คือโครงสร้างที่ถูกต้อง

คิดว่าคนไทยมีความพร้อมที่จะพัฒนาไปข้างหน้ามากน้อยแค่ไหนคะ

ผมคิดว่าโดยพื้นฐานแล้วคนไทยเป็นคนที่เอื้อเพื่อเผื่อแผ่ นะอะ แต่สิ่งที่เราทำกันนั้น เรามักทำกันเป็นช่วง ๆ (ยิ้มแล้วหยุดพูด) ลองสังเกตดูตามหนังสือพิมพ์ก็ได้ เราจะเฮโลกัน ช่วงนี้เรื่องนั้นช่วงนั้นเรื่องนี้ อีสานมันไม่เขียวหรอก (หัวเราะ) ทั้งที่เรามีโครงการอีสานเขียว ตอนที่เราบอกว่าจะทำอีสานให้เขียวเราก็เฮโลกันไป บริจาคเงินกันเยอะเยอะมากมาย เครื่องไม้เครื่องมือก็ซื้อเยอะ แต่อีสานก็ยังไม่เขียว เพราะว่ามันไม่ต่อเนื่อง

หมายถึงคนไทยไม่ค่อยเอาจริง

และเสนอแนวทางการปฏิรูป เราพยายามบอกกับสังคมไทย ในฐานะคนไทยคนหนึ่งว่า ถ้าจะสร้างชาติให้มีศักยภาพพอที่จะอยู่ในสังคมโลกได้อย่างสง่างาม สังคมไทยต้องเปลี่ยนแปลงในหลายต่อหลายอย่างทั้งในระดับโครงสร้าง และระบบคิดของผู้คน

อะไรคือมูลเหตุของการทำงานเพื่อสร้างเสริมสังคมไทย และสังคมใหม่ในทัศนะของ แจ็ค, มินท์ อิงค์เนต คือสังคมแบบไหน ติดตามได้จากบทสัมภาษณ์นี้

บทสัมภาษณ์ที่อาจสะท้อนให้เรามองเห็นความเป็นคนไทยและลักษณะของสังคมไทยได้ชัดเจนขึ้น

ผมคิดว่าสังคมของเรา ณ วันนี้ ต้องการแค่เรื่องเดียวเท่านั้น คือ โอกาสที่จะให้กันและกัน เราต้องสร้าง สังคมแห่งการเรียนรู้ และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน (เน้นเสียง) แทนที่จะมองฝั่งตรงข้าม เป็นศัตรูหรือคู่แข่ง ก็มองเป็นเพื่อนร่วมทาง ที่ต้องเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

แต่ในเรื่องการแข่งขัน หลายคนก็ยังรู้สึกว่ามันจำเป็นสำหรับการเติบโต เพื่อพัฒนาไปสู่สิ่งที่ดีกว่า โดยเฉพาะในโลกของธุรกิจที่มีการแข่งขันกันสูงมาก

ผมคิดว่าอย่างนี้นะ (สีหน้าจริงจัง) ถ้าเราเติบโตเองให้ดีขึ้น โดยการเหยียบไปบนหัวไหล่ของคนอื่น แล้วบอกว่าเราดีกว่า อย่างนั้นผมว่ามันไม่ใช่วิธีการแข่งขันในสมัยนี้แล้ว ยกตัวอย่าง อยู่ในห้องเรียนเราบอกว่าการแข่งขันนั้นคือ การทำยังไงก็ได้ให้รู้สึกว่าผมเก่งกว่ารุ่นเดียวกัน แบบนี้ผมว่ามันไม่ใช่ แต่ต้องคิดว่า ทำยังไงให้รุ่นเดียวกันทั้งหมดที่มีอยู่นั้นมีผลงานออกมาเป็นที่ยอมรับ เช่นเดียวกัน สังคม

สร้างเสริมไทย...ด้วยวิถีไทย

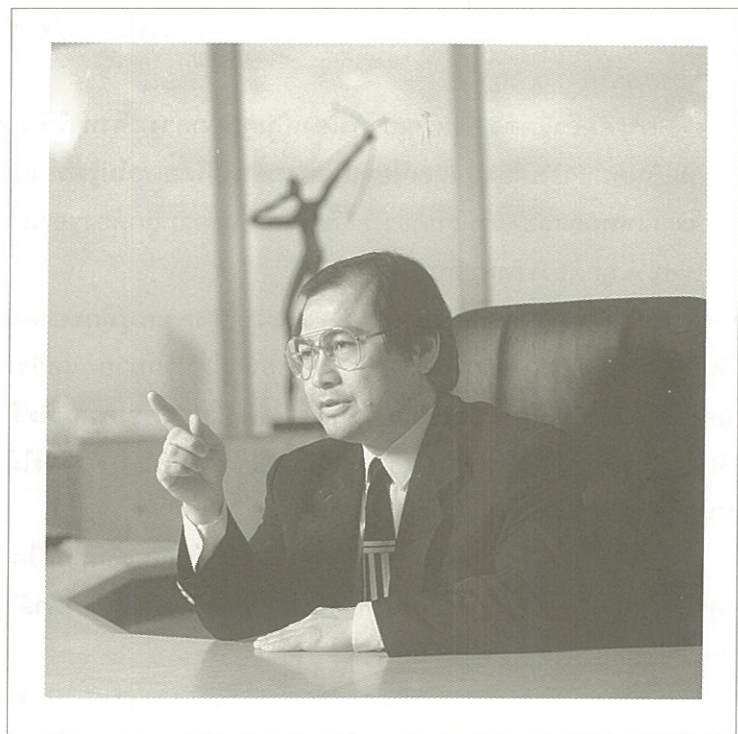
แจ๊ค, มินท์ อิงค์ธเนศ

ฟังดูอาจเป็นเรื่องแปลก ที่ มิน ชุน ฮู อดีตสถาปนิกหนุ่มใหญ่ชาวจีนได้หัน ลูกขึ้นมาทำมูลนิธิเพื่อส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างคนไทย ในนาม มูลนิธิสร้างเสริมไทย หรือ The Better Thailand Foundation

มิน ชุน ฮู เกิดและเติบโตในไต้หวัน เดินทางมาประเทศไทยตามคำชักชวนของบิดาเมื่อ ๑๕ ปีก่อน เพื่อช่วยดูแลโรงงานผลิตเหล็กเส้น หนุ่มมินในวัย ๒๕ ปีคลุกคลีในโรงงาน เก็บเกี่ยวประสบการณ์อยู่พักใหญ่ จึงออกมาสร้างหนทางของตัวเองด้วยการจ้างงานด้านธุรกิจคอมพิวเตอร์

จากเงินทุนก้อนแรกเพียงสองล้านบาท กับโอกาสที่ได้รับ มิน ชุน ฮู ในวันนี้ คือ แจ๊ค, มินท์ อิงค์ธเนศ ประธานบริหารบริษัท สหวิริยาโอเอ จำกัด (มหาชน) นักธุรกิจชั้นนำของประเทศไทย ที่มีความคิดอ่านน่าสนใจ น่าศึกษา

ณ วันนี้ วันที่ประเทศไทยประสบภาวะวิกฤต แจ๊ค, มินท์ อิงค์ธเนศก่อตั้งมูลนิธิสร้างเสริมไทย จัดกิจกรรมบรรยาย เขียนหนังสือชุด Thailand's Way (ผมทำได้ คุณทำได้, ก้าวข้ามศตวรรษ, และ แจ๊คสอนน้อง) โดยมีจุดประสงค์เพื่อถ่ายทอดแนวทางการเรียนรู้

แต่เขาไม่สนใจหรือรับรู้เลยว่า หญิงสาวกลับจะขาดทุนหรือเสียเปรียบ ยิ่งกว่าเขาเสียอีก หากจะต้องสูญเสียเสียไปอย่างไม่รู้ชื่อไหนชื่อไหน

เรามักสนใจแต่จะเรียกร้องความยุติธรรมให้แก่ตนเอง แต่ไม่คำนึงถึงว่าคนอื่นจะได้รับความยุติธรรมเพราะการกระทำของเราเพียงใด

ตัวตนนั้นเปรียบเหมือนกำแพง ที่ขวางกั้นไม่ให้เรารับรู้ทุกข์สุขของคนอื่น

การคิดถึงแต่ตัวเองหรือเอาตัวเองเป็นศูนย์กลาง จึงทำให้เรา กลายเป็นคนน่ารังเกียจ และเบียดเบียนคนอื่นไปโดยเราไม่รู้ตัว แน่ละ เรามีเหตุผลและความถูกต้องรองรับ แต่เป็นความถูกต้องของเรา ไม่ใช่ความถูกต้องของคนอื่น

เพียงแค่เปิดใจของตัวเองออก และรับรู้ถึงความรู้สึกของคนอื่นอยู่เสมอ เราก็สามารถช่วยเหลือใครต่อใครได้มากมาย อย่างน้อย ๆ ก็ลดความทุกข์ของเขาไปได้มาก เพราะบ่อยครั้งความคิดที่คับแคบของเราทำให้เราก่อปัญหาแก่ผู้อื่นอย่างไม่รู้ตัว ดังช่างไม้หนุ่มในเรื่องข้างล่าง

ขณะที่วงดนตรีกำลังฝึกซ้อมเป็นครั้งสุดท้าย เสียงอึกที่กคริก-โครมก็ดังขึ้นจากหน้าเวที ไม่ใช่ใครที่ไหน ช่างไม้หนุ่มนั่นเองกำลังตอกตะปูเสียงดังสนั่นเพื่อตกแต่งเวที

หลังจากเพลงบรรเลงไปได้สักพัก วาทยากรก็ทนไม่ไหว สั่งหยุดซ้อม และหันไปมองช่างไม้หนุ่มด้วยสายตาวิงวอน ส่วนช่างไม้เมื่อได้ยินเสียงเพลงหยุดกะทันหัน ก็หันไปมองหน้าวาทยากร

“เชิญซ้อมต่อไปเถิดครับ” ช่างไม้ตอบอย่างอารมณ์ดี “ไม่รบกวนผมหรอกครับ”

กำแพงตัวตน

เสื้อของหนุ่มโอดสะองคนหนึ่งเกิดหายไปไร้ร่องรอย เขาจึง
ค้นหาทั่วทั้งหมู่บ้านจัดสรร แต่หาเท่าไรก็ไม่พบ

วันหนึ่งขณะเดินอยู่บนท้องถนน เขาเลี้ยวไปเห็นผู้หญิงคน
หนึ่งสวมเสื้อสีเดียวกับตัวที่หาย เขาจึงเดินตามหลังเธอไปติด ๆ
หญิงผู้นั้นสงสัยเลยถามว่า “คุณต้องการอะไร”

หนุ่มหล่อตอบ “ผมทำเสื้อหายไปแล้ว”

“แล้วมันเกี่ยวอะไรกับฉันด้วย” หญิงสาวถาม

“ก็เอาเสื้อตัวนี้ใช้คืนผมก็แล้วกัน” เขาตอบ

“แต่นี้เป็นของฉันนะ” เธอประท้วง

หนุ่มตอบด้วยความหงุดหงิด “เสื้อของผมที่หายเป็นเสื้อยัด
เนื้อดีจากนอกเขียวนะ แต่เสื้อของคุณแค่ผ้าฝ้ายธรรมดา ได้เสื้อของ
คุณมา ผมก็ขาดทุนไม่รู้เท่าไรแล้ว ผมเสียเปรียบขนาดนี้แล้วคุณ
ยังมาบ่นอีกหรือ”

คนเราถ้ามองแต่มุมของตัวเอง ก็คิดแต่เพียงว่าตัวเองเสียประ-
โยชน์อะไรบ้าง เมื่อเป็นเช่นนี้ก็เลยคิดแต่จะเรียกร้องจากคนอื่น โดย
ไม่คำนึงว่าคนอื่นเขาจะเดือดร้อนแค่ไหน และมากมายกว่าตัวเอง
เพียงใด

หนุ่มคนนั้นพูดถูกร้อยเปอร์เซ็นต์เลยเมื่อเขาบอกกับหญิงสาวว่า
เขาขาดทุนไม่รู้เท่าไรหากได้เสื้อของเธอมาทดแทนเสื้อตัวแพงของเขา

อย่างที่เคยพูดบ่อยๆว่า คนฉลาดเปลี่ยนปัญหาให้เป็นปัญญา เอาปัญหามาเป็นเวทีพัฒนาปัญญา คนเราที่พัฒนาปัญญาได้ พัฒนามาจากการคิดแก้ปัญหาทั้งนั้น เพราะฉะนั้นปัญหานี้แหละ เป็นทางมาของปัญญา ทุกข์ก็สามารถผันให้เป็นฐานของความเจริญ ก้าวหน้าได้

ถึงเวลาแล้วที่เราจะต้องกู้แผ่นดิน เวลานี้เป็นเวลาที่สำคัญที่สุด ให้วิกฤตของเมืองไทยซึ่งเป็นวิกฤตที่แท้ นี้ ได้เป็นจุดตั้งต้นของวิวัฒน์ ขออย่าให้เป็นจุดนำไปสู่ความวิบัติ ถ้าเราปฏิบัติได้ถูกต้อง วิกฤตจะนำไปสู่วิวัฒน์ คือความเจริญงอกงามด้วยการที่เรากู้ธรรมะขึ้นมาได้ ในผืนแผ่นดินไทย ให้ธรรมะนี้แพร่กระจายไปในหัวใจคน และในสังคมของเราทั้งหมด

ถ้าทำได้แบบนี้ ชาติไทยรอดแน่

เรียบเรียงจาก...

ปาฐกถาพิเศษ ‘เราจะกู้แผ่นดินอย่างไร’ โดย พระธรรมปิฎก
วันวิสาขบูชา ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๔๑

ณ เสถียรธรรมสถาน

เสถียรธรรมสถาน

เราพัฒนาคนได้ ไม่ต้องเสียใจ ถือว่าเราได้คุ้ม เราได้สิ่งที่ประเสริฐกว่า ประเทศไทยจะเจริญก้าวหน้าหรือไม่ อยู่ที่โอกาสดอนนี้ว่าจะพัฒนา มนุษย์ได้สำเร็จหรือไม่

“...เวลานี้ประเทศไทย
มีวิกฤตที่สำคัญยิ่งกว่าวิกฤตเศรษฐกิจ
ก็คือวิกฤตในการพัฒนามนุษย์...”

เพราะฉะนั้นจึงขอย้ำว่า ตอนนี้องค์กรไทยอยู่ในภาวะวิกฤตที่สำคัญที่สุด สำคัญกว่าวิกฤตทางเศรษฐกิจ คือวิกฤตของการพัฒนา มนุษย์ ว่าเราจะใช้โอกาสนี้ในการสร้างสรรค์มนุษย์ที่มีคุณภาพไว้ เป็นทุนในการพัฒนาประเทศชาติในระยะยาวหรือไม่? โดยเฉพาะผู้ที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมจะต้องลุกขึ้นมาใช้โอกาสนี้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด ความเข้าใจและการมองสถานการณ์ตอนนี้ต้องมอง ในลักษณะที่จะเอามาใช้ในทางปลุกใจคนกระตุ้นให้มีกำลังเข้มแข็ง สู้ และเพียรพยายามแก้ปัญหาให้ได้ สถานการณ์ตอนนี้มันหนักอยู่แล้ว ไม่รู้ความหนักแล้วจะแก้สถานการณ์ได้อย่างไร ถ้าใจมันไม่สู้ ใจมันไม่เอา แล้วมันจะไปหวังอะไร คนที่จะแก้ไขปัญหานั้นหนักวิกฤตอย่างนี้มันต้องข้มใจสู้สิ ถ้าจะสู้เราก็ต้องผ่านความหนัก ให้เห็นสิ่งที่หนักนี้เป็นเบา แต่เพราะคนไทยเราขาดเยอะในเรื่องทุนเหล่านี้ มันไม่มีเลย ความใฝ่รู้ ใฝ่สร้างสรรค์ ความใฝ่ที่จะทำให้งานดีไม่มีเลย ความสุขจากการสนองความใฝ่รู้ ความสุขจากการกระทำ...ไม่มี มีแต่ความสุขจากการเสพ มีความสุขจากการไม่ต้องทำ พอไม่ทำก็อ่อนแอลงไป คุณสมบัติที่ดีก็หมดไป

ต้นแบบของการพัฒนาชีวิตของบุคคล พัฒนาไม่หยุดยั้ง ไม่ย่อท้อ
เข้มแข็ง บากบั่น สู้ความยากเย็นและอุปสรรคทุกอย่างจนประสบ
ความสำเร็จ ถ้าคนไทยเอาพระจริยวัตรนี้มาใช้ คนไทยไม่ต้องกลัว
หอรอก แต่เวลานี้คนไทยไม่ใช่ ชาวพุทธทั้งหลายหวังผลสำเร็จง่าย ๆ
ทางลัด อยากรได้บั้นปลาย ลัทธิขอความช่วยเหลือ ลัทธิรอโชคช่วย
ลัทธิหวังผลดลบันดาล เวลานี้ก็ลาดเคลื่อนไปทั่วสังคมไทย เป็นลัทธิ
ตรงข้ามพุทธศาสนา พระพุทธเจ้าเกิดมาเพื่อแก้ไขสิ่งนี้ อุตสาห์มา
ประกาศอิสรภาพให้กับมนุษย์แล้ว มนุษย์กลับถอยลงไป ไปอยู่ใน
สมัยก่อนพุทธกาลเสียนี้ เพราะฉะนั้นตอนนี้ต้องเข้มแข็งเสียที อย่า
เป็นคนอ่อนแอ ปวกเปียก บ้อแบ่ พอเจอทุกข์ก็ท้อแท้

เพราะฉะนั้นสิ่งสำคัญตอนนี้ก็คือ ต้องใช้โอกาสนี้ให้เป็นประ-
โยชน์ เสียหนึ่งแล้วอย่าเสียซ้ำสอง ถ้าเสียวิกฤตทางเศรษฐกิจแล้ว

เกิดขึ้นในสังคมไทยหรือเปล่า ถ้ามันเป็นอย่างนั้นแสดงว่าเราสูญเสีย
ธรรมะไปแล้ว ก็ต้องกู้ขึ้นมา ก็คือต้องมาทำความเข้าใจให้ถูกต้อง
นำหลักการที่แท้ของพุทธศาสนาขึ้นมาแสดง มาบอกมาแจ้งกันให้
ทราบ และให้ประพฤติปฏิบัติตาม ถ้าทำได้อย่างนี้ แน่นอน มันก็นำ
ไปสู่การแก้ไขปัญหามีอยู่ วิกฤตเศรษฐกิจนั้นไม่ยากถ้าคุณภาพคน
ไทยดี ถึงบอกว่าวิกฤตนี้เป็นประโยชน์ เป็นโอกาสสำคัญในการ
พัฒนามนุษย์ โอกาสอื่นไม่สำคัญเท่าอันนี้หรอก เพราะฉะนั้นเวลา
ใครเขาช่วยเหลือ ประเทศอื่นให้เงิน ต้องวางท่าที่ให้ถูกต้อง วางท่าที่
ด้วยความไม่หลงระเหิงมัวเมา วางความรู้สึกว่านี่จำใจนะ แล้วเตรียม
ใจว่าเราจะต้องแก้ไขปัญหานี้ให้ได้ ไม่ใช่ไปหลงระเหิงดีใจว่าเราได้
เงินมาอีกแล้ว อย่างนี้เป็นจิตใจที่โน้มไปสู่ความประมาท ถ้าอย่างนี้
พื้นไม่ขึ้น พื้นจิตใจคนไม่ขึ้น พื้นคุณภาพคนไม่ขึ้น พื้นเศรษฐกิจก็ไม่
ขึ้นด้วย เพราะฉะนั้นท่าทีของจิตใจต่อวิกฤตโดยรวมของสภาน-
การณต้องวางให้ถูกต้อง วางว่าให้เป็นเวลาของการสร้างคน สร้าง
ความเข้มแข็ง พัฒนาตัวเอง พัฒนาจิตใจ พัฒนาเด็กเยาวชนรุ่นใหม่
ให้เป็นคนที่เข้มแข็ง ทุกข์ภัยไม่หวั่นไม่พรั่นพรึง แล้วก็มีคามเพียร
สร้างสรรค์เป็นนักผลิต ไม่ใช่แค่ นักเสพ นักบริโภค

ก็ขอให้เราชาวพุทธลุกขึ้นมากู้ธรรมะกันเสียที เริ่มที่หัวใจของ
เรา ปลุกใจกันให้เข้มแข็ง เจอทุกข์ภัยไม่พรั่น มีความเพียรสร้างสรรค์
ร่วมแรงร่วมใจกันเดินหน้าต่อไป

ถ้าทำ ๓ อย่างนี้ได้ กู้ธรรมะได้ กู้แผ่นดินไทยได้ สำเร็จแน่นอน
การทำอย่างนี้ก็คือ การปฏิบัติตามพุทธจริยวัตรของพระพุทธ-
เจ้าที่พระองค์ได้ทรงพัฒนาพระองค์เองมา พระโพธิสัตว์นี้เป็นคติ
เป็นแบบอย่างของการเพียรพยายาม ของการสู้ไม่ถอย พระองค์เป็น

เพราะฉะนั้นจึงกล่าวว่า เวลาประเทศไทยมีวิกฤตที่สำคัญ ยิ่งกว่าวิกฤตเศรษฐกิจ เป็นวิกฤตที่แท้ ก็คือวิกฤตในการพัฒนา มนุษย์ อย่าให้การสูญเสียทางเศรษฐกิจมาช้อนด้วยการสูญเสีย ทรัพยากรมนุษย์เข้าไปอีก

ฉะนั้นเราต้องกู้คนขึ้นมา แล้วคนนี้แหละจะมากู้เศรษฐกิจได้ แล้วจะเป็นเศรษฐกิจที่มั่นคงยั่งยืนอย่างแท้จริง

กู้ธรรมะได้ กู้แผ่นดินไทยสำเร็จ

อย่างที่บอกแล้วว่าถ้าจะกู้แผ่นดินไทย เราต้องกู้คุณภาพในตัวคน คุณภาพในตัวคนนี่เรียกสั้น ๆ ว่าธรรมะ ก็คือต้องกู้ธรรมะ

ในการพัฒนาตนเอง พัฒนาชีวิต ธรรมะเป็นสิ่งสำคัญ เราต้องเอาตัวธรรมะกลับมา เวลาที่เราออกนอกธรรมะไปแล้ว หรือ ธรรมะหล่นจากเราไป เราต้องกู้ธรรมะขึ้นมาในตัวคน ถ้ากู้ธรรมะที่ ว่านี้ได้ ก็กู้แผ่นดินไทยสำเร็จ

ขออย่าว่ากู้ธรรมะได้ กู้แผ่นดินไทยสำเร็จ

กู้ธรรมะก็คือ เอาธรรมะมาใช้มาใช้มาใส่ในหัวใจแล้วปฏิบัติตาม ความหมายขั้นที่สองก็อาจจะรวมพูดไปถึงสังคมในวงกว้าง ๆ อย่าง ความเข้าใจผิด ความหลงผิด ความประพฤตินอกกลุ่มนอกทางพุทธศาสนาอะไรต่าง ๆ นี้ ควรมาชำระสะสางแก้ไขกันเสียที ในระดับ สังคมวงกว้างนี้ก็สำคัญนะ เช่น เราปล่อยให้ลัทธิธรรมาศรรวมมาครอบงำใหม่ การติดยาเสพติด สุรายาเมา การพนัน สิ่งเสพติด อะไรต่าง ๆ เหล่านี้ หรือการใช้ธรรมะแม้แต่สมาธิในทางที่ผิด ๆ มัน

กิจแบบยากล่อม ลุ่มหลงสุรายาเมา การพนัน ลัทธิรอโชค ลัทธิรอคอยความช่วยเหลือจากภายนอก รออำนาจดลบันดาล อันนี้คือการเสียคุณภาพคน ถ้าหากเราเสียคนอย่างนี้แล้วเราจะไม่ฟื้นเลย จะไม่มีกำลังที่จะมาพัฒนาเศรษฐกิจ เศรษฐกิจที่ได้มาจะเป็นเศรษฐกิจแบบไม่มั่นคง ไม่ยั่งยืน อย่าลืมว่าที่ผ่านมาเราบอกว่าวิกฤตที่เราเผชิญคือเศรษฐกิจแบบฟองสบู่ เศรษฐกิจฟองสบู่ก็คือ เศรษฐกิจที่ไม่มีเนื้อหาสาระ ไม่มีแก่นสาร มันเห็นแต่เปลือกนอก โป่งใหญ่ขึ้นมาเป็นเศรษฐกิจแบบลูกโป่ง มันแตกตอนนี้ยังดีเพราะมันยังเล็กอยู่ ถ้าลูกโป่งมันใหญ่ แตกแล้วจะเป็นอันตรายมาก เพราะฉะนั้นแตกเสียดีแล้ว ยังอันตรายน้อย

“...เราสูญเสียไปอย่างหนึ่งแล้ว

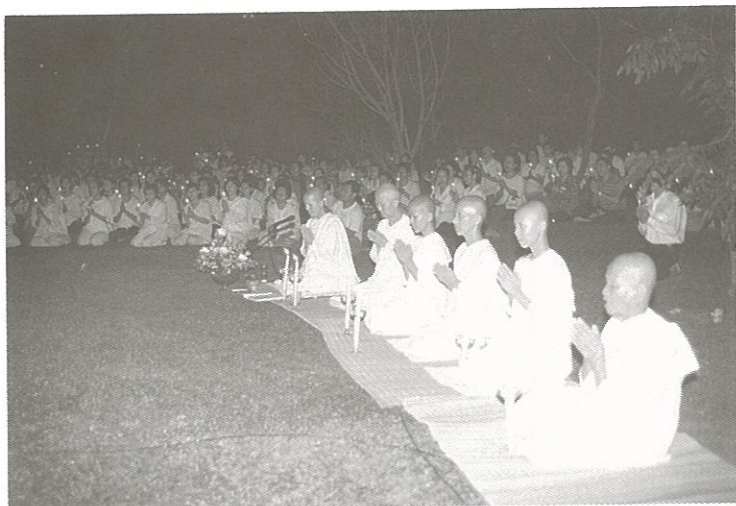
คือสูญเสียทางเศรษฐกิจ

อย่าให้สูญเสียซ้ำสอง

คือสูญเสียคุณภาพมนุษย์ด้วยเลย...”

เศรษฐกิจฟองสบู่แตกไปแล้ว น่าจะเป็นคติสอนใจเราว่า ให้เราเสริมสร้างเศรษฐกิจที่มั่นคงยั่งยืนเสียที อย่าไปหลงกับเศรษฐกิจแบบชั่วคราวที่ไม่มีแก่นสาร คือไม่มีแก่นสารที่อยู่ในตัวคนที่เป็นนักผลิต นักสร้างสรรค์ พุดงาย ๆ ว่าไม่เป็นเศรษฐกิจที่เกิดจากความเพียรสร้างสรรค์ ไม่เป็นเศรษฐกิจที่เกิดจากความสามารถในการผลิต

ประเทศที่จะเจริญในเศรษฐกิจอย่างแท้จริง พลเมืองจะต้องมีความสามารถในการผลิต ในการสร้างสรรค์ แล้วเขาจะสร้างเศรษฐกิจที่มั่นคง ยั่งยืน

เสียความเป็นมนุษย์นี่สิ ร้ายที่สุด ถ้าใช้ศัพท์สมัยใหม่ในยุคของลัทธิสังคมนิยมเศรษฐกิจแบบนี้ ก็ใช้คำว่าสูญเสียทรัพยากรมนุษย์ เราสูญเสียไปอย่างหนึ่งแล้ว คือสูญเสียทางเศรษฐกิจ อย่าให้สูญเสียซ้ำสอง คือสูญเสียคุณภาพมนุษย์ด้วยเลย ตอนนี้ถ้าบริหารไม่ดี เราจะสูญเสียสิ่งนี้ด้วย จะสูญเสียคุณภาพของมนุษย์ ถ้าสูญเสียคุณภาพของมนุษย์ก็คือสูญเสียคน เป็นการสูญเสียที่ยิ่งใหญ่กว่าการสูญเสียเงินทองทรัพย์สินทางเศรษฐกิจ เพราะฉะนั้นวิกฤตที่แท้จริงของสังคมไทยตอนนี้อยู่ที่การแก้วิกฤตในเรื่องของการพัฒนามนุษย์ว่าจะสำเร็จหรือเปล่า ถ้าเราใช้โอกาสนี้ไม่เป็นจะซ้ำสอง เสียเศรษฐกิจ เสียเงินเสียทองแล้วไม่พอ จะเสียคนไปด้วย

ตอนนี้อย่าให้เสียสิ่งที่สอง ก็คือคุณภาพมนุษย์ ถ้าหากว่าเราพัฒนาคนไม่ขึ้นนี่ ดีไม่ดีเราจะไปเพลากับเศรษฐกิจอีกแบบ—เศรษฐกิจ

ทอดทรัพย์สินภายในของตัวเองนี้แหละ ทรัพย์สินที่ดีที่ประเสริฐของตัวเองก็คือนิสัยของเรา ความขยันหมั่นเพียรที่เราทำมา ความรับผิดชอบ ขยันอดทน ความเพียรพยายาม การพยายามแก้ปัญหา ผู้ทุกข์ ผู้อุปสรรค เหล่านี้ที่เราสร้างมาในตัวมันเป็นทรัพย์สินอันประเสริฐ อริยทรัพย์ภายในที่เราควรให้แก่ลูก ลูกได้เงินทองภายนอกยังไม่เท่าได้สิ่งนี้เลย พ่อแม่ควรจะถ่ายทอดสิ่งนี้ให้ลูก อย่าไปมัวแต่นึกให้ลูกมีความสุข ไม่ทุกข้ออย่างเรา ไม่จำเป็นต้องให้เขาทุกข้ออย่างเราหรอก แต่ขอให้ถ่ายทอดอริยทรัพย์ให้เขาด้วย

เรื่องของสังคมก็เหมือนกัน สังคมที่มีความสุขสบายมีความโน้มเอียงที่จะเห็นแก่ง่าย เห็นแก่ความสะดวกสบาย ลุ่มหลงเพลิดเพลินมัวเมา ฟุ้งเฟ้อ สำเร็จสำร่อย แล้วพร้อมกันนั้นก็คืออ่อนแอ ใจเสาะเปราะบาง คนมักจะเป็นอย่างนั้น เพราะฉะนั้นเวลาที่มีความทุกข์แล้วก็ไม่ไหว เพราะเคยชินกับความเห็นแก่ง่าย ความสะดวกสบายพอทุกข์แล้วท้อแท้ ฉะนั้นก็ต้องปลุกใจกันขึ้นมา ตอนนี้เป็นตอนที่สำคัญก็คือ เราจะทำอย่างไรให้ทุกข์นี้สอนคน ให้วิกฤตนี้กลายเป็นโอกาสในการพัฒนามนุษย์ วิกฤตของสังคมไทยที่ว่าเป็นวิกฤตเศรษฐกิจที่ผ่านมาไม่สำคัญเท่าไรหรอก ยังไม่ใช่วิกฤตที่แท้

วิกฤตที่แท้ของสังคมไทยมันซ่อนตัวลึกกว่านั้น

แก้วิกฤตเศรษฐกิจ ต้องคิดพัฒนาคุณภาพมนุษย์

ตอนนี้เรากำลังประสบวิกฤตว่าสังคมไทยจะไปดีหรือไปร้าย การสูญเสียเงินทอง สูญเสียทางเศรษฐกิจ...ไม่เท่าไรหรอก แต่ถ้าสูญเสีย

อะไรจะให้ใช้ความคิด มันก็เลยโน้มไปในทางที่จะหลงเพลิดเพลिन เพราะฉะนั้นคนที่มีความสุขอยู่แล้วถ้าไม่มีคนสอนที่ดี ไม่มีกัลยาณมิตรที่ดี เจริญยากที่สุด แต่คนที่มีความทุกข์ ความทุกข์มันจะสอนมันทำให้เราต้องดิ้นรนหาทางออก หาทางแก้ไข ฉะนั้นเราก็เรียนรู้พัฒนาตัวเองไปจากปัญหา เมื่อเราพยายามแก้ไขปัญหา เราก็พัฒนาปัญญา เพราะเราต้องคิด พอเราคิดหาทางแก้ไขปัญหา ปัญญา ก็ค่อย ๆ เกิดขึ้น ถ้าไม่มีปัญหาให้คิด เราจะพัฒนาได้อย่างไร?

“...คนเราเรียนรู้จากปัญหา

เรียนรู้จากความทุกข์

ความทุกข์เป็นเครื่องมือพัฒนาคนได้ดีที่สุด...”

ฉะนั้นคนที่เกิดมากับความสุขนี้เสียเปรียบนะ คนที่เกิดมาพอเจอความทุกข์ได้เปรียบในแง่ที่จะพัฒนาตนเอง อันนี้ก็เป็นคติอย่างหนึ่งที่เอาไว้สอนลูกสอนหลานได้ เพราะคตินี้มันบอกอยู่ในตัว อย่างคนที่ประสบความสำเร็จมาเป็นพ่อเป็นแม่ เป็นหัวหน้าครอบครัวในปัจจุบันนี้ หลายท่านบอกเลยว่าในอดีตยากจนข้นแค้น แล้วดิ้นรน ขวนขวายมาจนกระทั่งประสบความสำเร็จ ครอบครัวเป็นปึกแผ่น ร่ำรวย พอร่ำรวยแล้วก็คิดว่าเราลำบากมานานแล้ว พอถึงลูกของเราก็ขอให้เขาสบายให้เต็มที่ คิดอย่างนี้ก็เลยบารุงบ่าเรอลูกใหญ่เลย อันนี้บางทีก็กลายเป็นเสียไป อย่างที่บอกแล้วว่าสุขไม่ช่วยให้คนเรียนรู้ คนเราเรียนรู้จากการแก้ปัญหามา เรียนรู้จากการเผชิญความทุกข์ยากลำบาก ฉะนั้นพ่อแม่ต้องเป็นกัลยาณมิตรที่ดีด้วยการถ่ายทอดคุณสมบัตินี้ที่ดีลงในตัวลูก อย่าถ่ายทอดให้แต่ทรัพย์ภายนอก ถ่าย

เพราะเป็นเครื่องหมายของการพัฒนามนุษย์ เพราะถ้าหากว่ามีทุกข์ แล้วดิ้นรนชวนขวายถือว่าเป็นเรื่องธรรมดา แต่ว่าทำอย่างไรที่สุขสบายแล้วยังขยันหมั่นเพียร อันนี้ยากที่สุด

เพราะฉะนั้นมนุษย์ต้องพัฒนาปัญญา ปัญญาจะเป็นตัวบอกว่าจะอะไรจะทำให้เกิดความเสื่อม อะไรจะทำให้เกิดความเจริญ พอเรารู้แล้วว่าอะไรจะทำให้เกิดความเสื่อม เราก็แก้ไข ป้องกัน กำจัดมันออกไป เรารู้ว่าอะไรจะทำให้เกิดความเจริญ เราก็สร้างสรรคขึ้นมา เราก็ไม่ประมาท ไม่ผิดเพี้ยน ไม่หลงระเหิมมา อย่างนั้นมันก็ไม่เสื่อม เจริญแล้ว สุขสบายแล้ว ก็เจริญต่อไป นี่แหละจุดสำคัญ พระพุทธเจ้าก็ให้หลักประกันว่า ถ้าเราไม่ประมาท เราไม่ต้องเสื่อม ไม่ใช่จำเป็นว่าจะต้องเสื่อมเสมอไป เสื่อมไม่เสื่อมมันอยู่ที่เหตุปัจจัย ไม่ใช่เสื่อมโดยเลื่อนลอย ใครบอกว่าเสื่อมแล้วก็เจริญเอง เจริญแล้วก็เสื่อม อันนี้แสดงว่าไม่ได้ถือหลักเหตุปัจจัย สิ่งทั้งหลายเป็นไปตามเหตุปัจจัย ก็ต้องเสื่อมตามเหตุปัจจัย เจริญตามเหตุปัจจัย อะไรคือเหตุปัจจัย จะรู้ได้อย่างไร ก็ด้วยปัญญา พัฒนาปัญญาขึ้นมารู้เหตุปัจจัย ทีนี้ก็อยู่ที่ว่ารู้แล้วจะประมาทหรือไม่ ถ้าประมาท ก็จะเป็นเหตุให้เกิดความเสื่อม วนเวียนอยู่อย่างนี้

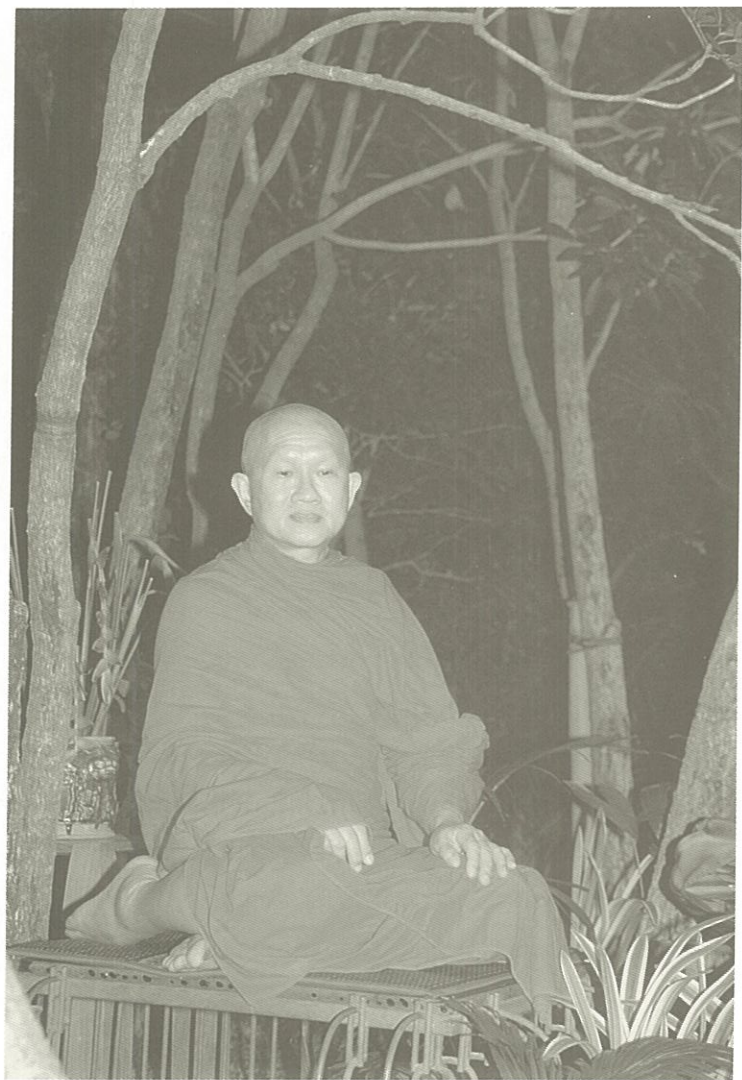
ตอนนี้สังคมไทยมาถึงช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อสำคัญ ตอนที่เรามีทุกข์ ถ้าเราลุกขึ้นดิ้นรนชวนขวายจะเป็นโอกาสพัฒนาคน ถ้ามองสังคมวงกว้าง จะเป็นโอกาสดีเลิศในการพัฒนามนุษย์ เพราะคนเราเรียนรู้จากปัญหา เรียนรู้จากความทุกข์ ขอให้ตรวจดูเถิด คนที่จะพัฒนาจากการมีความสุขได้ยาก ในประวัติบุคคลสำคัญ ชาตินี้ เจริญทั้งหลาย พัฒนาจากการแก้ปัญหา พัฒนาจากการเผชิญทุกข์ ทั้งนี้ เมื่อมีความสุขแล้วมันสบาย มันไม่มีอะไรที่จะให้แก้ไข ไม่มี

เราต้องกู้แผ่นดินด้วยธรรมะ

เปลี่ยนวิกฤตให้เป็นโอกาส

ช่วงเวลานี้ถือเป็นโอกาสสำคัญ ต้องใช้เวลานี้แหละเป็นโอกาสในการพัฒนาคนไทยให้เต็มที่ เพราะว่าความทุกข์เป็นเครื่องมือพัฒนาคนได้ดีที่สุด ความสุขจะพัฒนาคนได้ยาก เวลามีความสุขคนเรียนรู้น้อยที่สุด เขาจะเพลินเพลินมัวเมาหลงระเหิงได้ง่าย แต่เวลาทุกข์เขาต้องเรียนรู้ เขาจะต้องหาทางออก

แต่ที่นั่นมันเป็นปกติของมนุษย์ที่ว่า...มนุษย์ปุถุชนนั้น เมื่อทุกข์บีบคั้น ภัยคุกคาม ก็จะถูกขื่นดินร่นขนขวาย เพียรพยายาม เพราะว่าทุกข์มันบีบ ภัยมันมากคุกคาม อยู่นิ่งไม่ได้ ต้องลุกขึ้นมาดิ้นร่นขนขวายทำการงานใหญ่ แต่พอพ้นภัยสุขสบายแล้ว คราวนี้ลงนอน ประสบความสำเร็จมีเงินมีทองใช้ดีแล้ว คราวนี้สบาย นอนเสวยสุข มันเป็นอย่างนี้ ก็ทำให้เกิดวงจรของความเสื่อมความเจริญชีวิตมนุษย์จึงอยู่ในวงจรนี้ สิ่งที่พระพุทธศาสนาสอนก็คือว่า ทำอย่างไรมนุษย์จะไม่ตกอยู่ในวงจรของความเสื่อมความเจริญแบบนี้ที่เกิดจากคุณสมบัติไม่ดีของตัวเอง ทำอย่างไรจะให้มนุษย์ที่สุขสบายก็ยังไม่ประมาท ขยันหมั่นเพียร ดิ้นร่นขนขวาย อันนี้สำคัญที่สุด

หนังสือธรรมะทุก ๆ เล่ม แม้จะรุ่มง่ามอย่างไร
ก็ยังมีผลในทางธรรมอยู่นั่นเอง
แม้ธรรมะจะรุ่มง่ามบ้าง
ก็ย่อมจะต้องดีกว่าธรรมที่ปราดเปรียว มิใช่หรือ?
ขอท่านทั้งหลาย จงพากันสนใจให้ยิ่งขึ้นไป
ในสิ่งที่เรียกว่า ‘ธรรม’ ให้ถูกต้องและพร้อมสรรพ!
พระเจ้าจะกลับมาครองโลกแทนชาตาน
นิพพาน จะอาบรดสัตว์ทั่วสากลจักรวาล ให้เยือกเย็น
โดยไม่ต้องสงสัยเลย

พุทธทาสภิกขุ

ปัจจุบัน ถ้าตราบใดที่ลูกค้าทานอาหารไปแล้วเรารู้สึกเป็นสุขที่ได้ทำอาหารให้เขาทานมันก็เป็นความสุขที่มากกว่าการได้กำไร ได้สตางค์...

“ตราบใดที่เราทำตัวให้เป็นน้ำบริสุทธิ์ อยู่ภาชนะไหนก็จะเป็นรูปภาชนะนั้น ทำตัวให้ง่ายเหมือนน้ำ ก็จะมีโอกาสหลุดพ้นจากความ เป็นทุกข์ ในโลกนี้ไม่มีอะไรที่เลวร้ายถึงที่สุด ไม่มี ความมืดดำที่จะไม่มีแสงสว่าง ต้องให้กำลังใจกับตัวเอง”

นี่เป็นเพียงส่วนเดียวของสองวิถีชีวิตที่ยกมานำเสนอ และเป็นเพียงตัวอย่างย่อย ๆ ของคนอื่นมากมายที่ประสบภาวะการตกงาน การต้องต่อสู้ดิ้นรน ซึ่งบางคนอาจพบหน้าตาที่เป็ดแฉิมไว้ให้แล้ว หรือบางคนอาจจะยังทุกข์เศร้า หมดอาลัยกับประตูที่ยังปิดตาย ในขณะที่บางคนอาจจะมีโอกาสได้เป็นลูกค้าคนแรกของกิจการเล็ก ๆ เกิดใหม่สักกิจการหนึ่ง โดยไม่รู้ว่าการย่างก้าวของตนเองเท่ากับเป็นการหยิบยื่นโอกาสและกำลังใจให้คนที่รู้สึกเหมือนกำลังจะจมน้ำ อยู่ในไม่กี่วินาทีข้างหน้า...แต่ไม่ว่าสถานการณ์ในชีวิตขณะนี้จะเป็นอย่างไร จะมีทัศนคติว่าชีวิตควรจะกว้างหรือแคบกว่าที่เป็นอยู่ก็ตาม หลักการสำคัญประการหนึ่งที่อยากฝากไว้ ก็คือข้อคิดจากคำให้สัมภาษณ์คุณตุ้มระย้า...ที่ว่า

...อยากจะทำบอกว่าคนที่ตกงานนี้อย่าไม่เคารพตัวเอง อย่าคิดว่าการตกงานนี้ทำให้ตัวเราไม่มีค่า จริง ๆ แล้วค่าของเราไม่ได้อยู่ที่ว่าเราทำงานตำแหน่งอะไร แต่ค่าของเราอยู่ที่ว่าเราคือใคร และข้างในเราเป็นยังไง ไม่ว่าจะ เป็นเสมียนหรือผู้จัดการ ค่าของเราไม่ได้เปลี่ยนเลย ตรงนี้ต่างหากคือตัวตนของเราจริง ๆ...

อยู่นั้นแล้ว แล้วพอเอาไปตั้งก็เป็นอย่างทีกลัว...จน ๑๑ โมงจะครึ่งอยู่
แล้ว ร้านอาหารข้าง ๆ ก็มีคนเต็มแล้ว แต่ร้านเราไม่มีเลย ซึ่งคิดว่า
คนอาจจะไม่เข้าใจ เพราะคิดว่าร้านเราแพง เห็นมีผ้าปูโต๊ะซึ่งร้าน
อื่น ๆ ไม่มี แล้วบรรยากาศก็ดี...น่านั่ง...แต่ไม่มีคนเข้า...มีเข้ามา
เหมือนกัน มาดู ๆ แล้วเดินออกไป...

“เป็นเรื่องทำร้ายจิตใจมากนะ ต้องต่อสู้กับความกลัว ความ
ผิดหวังนี้ ยังจำได้...ลูกค้าที่ก้าวเข้ามาคนแรกเป็นผู้หญิง ต่อมาอีก
ครอบครัวหนึ่ง พ่อแม่กับลูกสองคน แม่กับลูกอยู่ข้างนอก พ่อเดินเข้า
มาแล้วหันหลังจะออกไป พี่ก็ดึงมือไว้ บอกว่า อย่าทำกับพี่อย่างนี้
วันนี้เป็นวันแรกของพี่...

“สถานการณ์วันนี้ก็ดีขึ้น คนรู้จักร้านและอาหารเรามากขึ้น
เมนูก็มีหลายอย่าง น้ำยาปู ก๋วยเตี๋ยวห่อปู ขนมจีนชาวน้ำ พี่ทำ
อาหารที่ร้านอื่น ๆ ไม่ทำ ประเภทหมู่นี้ร้านพี่จะไม่ค่อยมี ถ้าเป็นไก่ก็
จะทำชิ้นใหญ่ ๆ ปลาที่เลือกสด ๆ...แต่เราขายไม่แพง บางคนบอก
เลยว่า...อาหารเหลา ราคาชาวบ้าน...เพราะทุกอย่างนี้พี่จะเลือกที่
คุณภาพดี อย่างปลาทุก็ต้องตัวใหญ่ หนึ่งสด ๆ ผักก็เลือกแบบที่ไม่ใช่
ของค้าง เพราะถ้าค้างแล้วเขาจะเคลือบน้ำยาไม่ให้เหี่ยว เราก็เห็นใจ
เพราะถ้าไม่ทำอย่างนี้เขาก็ขาดทุน แต่เราก็ต้องเลือกผักไม่เคลือบ
เพราะเราอยากให้ลูกค้าของเราได้อาหารที่มีคุณภาพดี แม้ว่าต้นทุน
จะสูง ซึ่งถ้าแค่ขายหน้าร้านจะไม่พออยู่ แต่ถ้ามีคนมาเหมาไปจัด
งานเลี้ยงก็พอค่อยยังชั่ว บางคนมายกหม้อไปเลย พี่ก็กำลังใจมา...

“ทุกวันนี้ชีวิตพี่ง่ายขึ้น แคบขึ้น อย่างโทรศัพท์มือถือไม่จำเป็น
ก็ไม่ใช้ ชีวิตจะง่ายขึ้นก็ต่อเมื่อเราเปลี่ยนสถานะได้ง่าย ตัดได้เร็วก็
พื้นเร็ว แต่ถ้าตัดไม่เร็วก็ยืนตายทรมาณไป พี่ถือว่าทุกวันนี้พี่อยู่กับ

จะรู้เลยว่าใครเป็นเพื่อนเรา เพราะเมื่อถึงจุดที่ตกต่ำที่สุดแล้วเขายื่นมือมาช่วย ช่วยออกแบบ ทำเฟอร์นิเจอร์ ไม่พูดสักคำเลยว่าต้องเอาเงิน เพราะรู้ว่าเราไม่มี ขนาดคลังที่เคยใช้ทำมาหากินยังต้องเอาเข้าโรงจำนำ ซ้อมมาตัวละครหลายแสน เอาไปไว้เอาเงินออกใช้หนี้ อีกส่วนเอามาลงทุนทำร้าน...

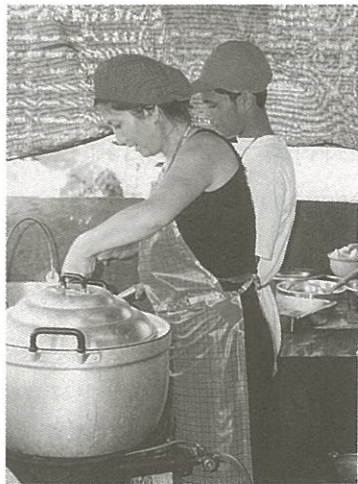
“ทำไปด้วยความกลัว...ถ้าเรื่องถ่ายภาพนี้จะไม่กลัวเลย ขึ้นไปถ่ายบนเครนสูงเสียงอันตรายเกือบโดนสายไฟแรงสูงซื้อมายังเคยโดนมาแล้ว แต่งานทำอาหารนี่ยอมรับว่ากลัว เพราะไม่เคย หันไปทางไหนก็มีแต่คนขายอาหาร ความเชื่อมั่นตัวเองนี้เป็นศูนย์เลย แต่ความกลัวนี่ก็คืออย่าง ทำให้เราเตรียมตัว...

“สามเดือนก่อนจะเปิดร้านนี้ต้องเสียค่าเช่าตลอด ระหว่างนี้ก็ศึกษาจากหนังสือบ้าง ไปเห็นร้านที่ไหนก็จะศึกษาเรื่องเครื่องแกง เรื่องน้ำปลา น้ำตาล แต่ละตลาดก็จะมีของขายต่างกัน เดินเกือบทุกตลาดเลย ซ้อมมาแล้วจะปิดป้ายไว้ อันนี้ซ้อมมาจากที่ไหน อย่างกะปินี้จะซ้อมมาทุกยี่ห้อ ตอนนี้ที่บ้านมีกะปิเต็มไปหมด เราทดลองใช้ อันไหนไม่ดีเราก็ไม่ใช้ เพราะอาหารของเราจะไม่ใส่ผงชูรส เพราะยังงั้นเครื่องปรุงต้องดี...

“ที่จริงการศึกษาค้นคว้านี้เป็นแค่แนวทาง จะทำอาหารได้ดีหรือไม่แค่นั้น อยู่ที่ตัวเราเอง อย่างกะทิ...เราเองต้องพยายามค้นหาความขึ้น แค่นั้นถึงจะเหมาะสมกับชนิดของอาหาร...

“แต่เตรียมตัวขนาดนี้ก็กลัวการเปิดร้าน ผัดวันประกันพรุ่งมาเรื่อย ระหว่างนี้ค่าเช่าก็กินไปทุกวัน จนวันหนึ่งคิดว่า ต้องฝ่าความกลัวให้ได้...ตัดสินใจเปิด...

“วันแรกตื่นตั้งแต่ตี ๒ นะ ความกลัว ความไม่รู้ ทำให้เตรียม

สตางค์เหมือนเป็นขอกทาน เขาแกล้งว่างานผิตบ้าง ไม่รับงานบ้าง... เราจะทำยังไง นื่อง ๆ ที่เคยช่วยงานกันอยู่ก็เริ่มหิวข้าว ไม่ต้องพูดถึงเงินเดือน ขนาดอาหารกลางวัน อาหารเย็นก็ยังไม่จะมีจะทานกัน...

“จุดนี้ทำให้คิดจะมาขายอาหาร เพราะยังไงเสียเราเองก็ยังไม่ต้องกินข้าว คิดเปิดร้านอาหาร แต่โอ้ย...มีคนห้ามเยอะมาก อย่าทำนะ...จะเจอปัญหาเยอะ...ทำอาหารหม้อใหญ่ ๆ นี่ไม่ง่ายเหมือนทำกินที่บ้าน บางคนบอกว่าสู้เขาได้หรือ...ไม่กลัวเจ๊งหรือ แต่ก็มีคนให้กำลังใจนะ...เรื่องนี้สำคัญ ต้องอย่าหวั่นไหว ต้องพยายามให้กำลังใจตัวเอง...

“พอตัดสินใจได้ก็ตั้งหลัก ไปดูทำเลสถานที่ตั้งร้าน อยู่ที่อาคารเสริมมิตร มีออฟฟิศคนทำงาน ชั้นที่ไปขายนี้เป็นชั้น ๒ แต่ต้องทำอาหารที่ชั้น ๔ แล้วเอาลงมา ก็ดูว่าร้านจะตกแต่งยังไง ตอนนี้

งานแล้วเริ่มมีเวลาอยู่กับตัวเองมากขึ้น มองเห็นว่า เราจะเมตตาคนอื่นไม่ได้ถ้าไม่เมตตาตนเอง จุดนี้ก็เลยเริ่มไปดูคนรอบตัวด้วยความรู้สึกดีขึ้น รู้สึกเวลาไม่ได้ตั้งใจก็เริ่มใจเย็นลง...

“อย่างสุดท้ายคือ รู้ว่าชีวิตวันนี้เย็นขึ้น สงบขึ้น ตอนทำหน้าที่การทำงานเป็นความสุขของการแข่งขัน มีความสุข ความใส่ใจที่ต้องต่อสู้อย่างเต็มที่ หยุคไม่ได้ พอหยุดนับคนอื่นจะแข่งหน้าเราไปบ้าง แต่ตอนนี้มีชีวิตที่เมตตากับตัวเอง รู้เท่าทันมากขึ้น อย่างงานใหม่ที่กำลังจะไปทำนี่ ก็จะนำความเมตตา ความสงบ เย็น และสบายนี้ไป แอพพลายให้”

ธาริน - อาวุธ สกุลกันย์

เป็นคู่สอสามภรรยาที่เปิดบริษัทของตนเองทำเกี่ยวกับการถ่ายภาพงานก่อสร้างโครงการใหญ่ ๆ เพื่อประกอบรายงานประจำปี หรือเป็นหลักฐานการส่งมอบงานให้ผู้ว่าจ้าง ซึ่งฝีมือการถ่ายภาพนั้น ฉกาจจนกระทั่งเป็นที่ยอมรับ สมกับที่อุตสาหทุ่มเทเวลาทั้งชีวิตศึกษาด้านการถ่ายภาพอย่างเดียว โดยเฉพาะงานด้านสถาปนิก วิศวกรรม การก่อสร้าง ที่เห็นว่ายั่งยืนที่สุด ศึกษาด้านนี้ไปอย่างไรก็ไม่อดตาย และก็จริงดังที่คาด เพราะช่วงที่ผ่านมาการก่อสร้างบูมถึงขีดสุด ไปได้ดีทั้งสถานะบริษัทและการเงิน แต่แล้วความเป็นอนิจจังก็ปรากฏ เมื่อบริษัทแม่ต้องปิดตัวลงเพราะทนต่อภาวะเศรษฐกิจไม่ไหว จากที่เคยเลือกงาน กลับกลายเป็นว่า...

“ทุกอย่างหยุดชะงักไปหมด ทั้งงานถ่ายภาพและงานหนังสือ ก็มีงานอื่นเข้ามาเหมือนกัน แต่ถ่ายให้แล้วเก็บสตางค์ไม่ได้ ไปขอรับ

เวลาที่พวกเขาไปสมัครงานใหม่ที่ไหน เขาจะเดินเข้าไปอย่างมั่นใจ ไม่ใช่เดินเข้าไปอย่างนุกปิกหัก ตรงนี้ที่ก็รู้สึกว่าได้ทำหน้าที่ของตัวเองในหน้าที่สุดท้าย คือพนักงานทุกคนไม่ได้รู้สึกว่าตัวเองถูกประเมินผลว่าทำงานไม่ดี ซึ่งจะเสียความรู้สึกทั้งกับตนเองและกับบริษัท...

“ตอนนั้นเหมือนกับสองคนทะเลาะกันอยู่ในตัวเอง คนหนึ่งมีเหตุผล มีความรับผิดชอบ ในฐานะหนึ่งในทีมผู้บริหารของบริษัท แต่เพราะค่าเงินบาทที่ถีบตัวสูงขึ้น ผู้ถือหุ้นลงทุนไปก็ไม่คุ้ม มาจ้างเราเงินเดือนเราก็สูงแต่ไม่ได้รับผลตอบแทนอะไร รู้สึกละลายใจ...แต่อีกส่วนหนึ่งก็ใจหาย...เหมือนตกจากที่สูง ถามตัวเองว่าเราบ้าหรือเปล่าที่อยู่ดี ๆ ก็ลุกขึ้นบอกให้ปิดบริษัท แล้วจะเอาเงินที่ไหนใช้...นั่งขับรถอยู่เหมือนใจตัวเองหล่นไปอยู่ที่เท้า...รถก็สาย พอสายบิ๊บนี่รู้สึกว่าสติมันมา ก็บอกตัวเองว่าสงสัยเราไม่ได้ตายเพราะตกงาน แต่อาจถูกรถชนตาย...

“ถึงแม้จะเสียใจที่ตกงานนะคะ แต่คิดว่าตกงานก็ดีเหมือนกัน มีอะไรหลายอย่างให้ได้เรียนรู้ อย่างแรกคือ ตัวเองเป็นคนที่มีข้อได้เสียมาก เพราะในชีวิตที่ผ่านมาต้องถือว่าประสบความสำเร็จ แต่พอตกงานต้องใช้รถเก่า ต้องขอเงินสามีใช้ ทำให้รู้สึกเจียมตัว ความรู้สึกจำเพาะเจาะจงหายไป มันกว้างขึ้น รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรามากขึ้น แล้วก็รู้สึกว่าตัวเองไม่ได้วิเศษมากเท่าที่เคยคิด ตัวตนเล็กลงกระมังคะ...อย่างที่สองคือ...คือเป็นคนมาตรฐานสูงนะคะ ถ้าอธิบายอะไรให้ใครฟังถึง ๓ ครั้งแล้วเขาไม่เข้าใจนี่แทบจะฆ่าเลย ใจร้อนคะ โมโหร้ายด้วย เป็นคนเจ้าคิดเจ้าแค้น แล้วก็เป็นคนชอบเชือดเฉือนด้วยคำพูด เพราะพอเราตั้งมาตรฐานกับตัวเองไว้สูงแค่ไหน เราก็ต้องหวังว่าทุกคนจะต้องเป็นแบบนั้น นี่คือจุดที่เลวที่สุดของตนเอง แต่พอตก

งานที่ปูนซีเมนต์ไทยได้ที่ ๑ จากนั้นสอบชิงทุนฟูลไบรท์ไปเรียนต่อปริญญาโท MBA ที่อเมริกา กลับมาทำงานที่ปูนซีเมนต์ไทยต่ออีก ๒๖ ปีก็ลาออกมารับตำแหน่งผู้บริหารด้าน IT ของบริษัทที่ได้สัมปทานโทรศัพท์มือถือ แต่ในขณะที่กำลังทำงานอย่างสนุก อุทิศความรู้ความสามารถ ตลอดจนประสบการณ์ที่ได้สะสมมาอย่างเต็มที่ วันหนึ่งเธอได้รับข่าวและข้อมูลซึ่งนำไปสู่การประชุมระดับผู้บริหารทุกคน และต่อมา...คือการตัดสินใจนำเสนอผู้ถือหุ้นเพื่อให้ปิดบริษัทในที่สุด

“ดิฉันโชคดีที่รู้ตัวล่วงหน้าว่าบริษัทจะปิด ระหว่างนี้จึงพยายามคุยกับพนักงาน เรียกมาคุยตัวต่อตัวให้เข้าใจถึงสถานการณ์ของบริษัท ให้ดูตัวเลขลงทุนกับรายได้ที่เข้ามาแล้วอธิบายว่าการที่ต้องปิดบริษัทนี้พวกเขาไม่ได้ผิด ดังนั้นจึงไม่มีพนักงานคนไหนที่เดินจากไปอย่างโกรธเคืองและเสียความเชื่อมั่นในตัวเอง ที่เห็นชัดก็คือ

เศรษฐกิจวิกฤต...ชีวิตพลิกผัน

ไฟกองโต...หรือโอกาส

ปัจจุบันภาวะวิกฤตเศรษฐกิจทำให้หลายบริษัททั้งรายเล็ก รายใหญ่ต้องพับฐาน ส่วนที่ยังคงดำเนินอยู่ก็กระเหิมกระแห่กับ ค่าใช้จ่ายอย่างยิ่ง การลดระดับเงินเดือนของพนักงานมาเป็นอันดับหนึ่ง ซึ่งในภาวะการณ์เช่นนี้ ไม่มีใครที่ไม่ได้รับผล หรือไม่มีใครที่จะไม่ต้องรับผิดชอบ ทุกคนในชาติต้องรับรู้ ตระหนัก และมีส่วนร่วมใน ปัญหาและการแก้ไขนั้น ไม่ทางตรงก็ทางอ้อม

‘สาวิกา’ จึงขอนำเสนอวิถีชีวิตของบุคคล ๒ ท่านในฐานะเป็น บุคคลที่เคยทำงานในระดับบริหาร เป็นเจ้าของกิจการ และแน่นอนว่าได้รับเงินเดือนสูง แต่เมื่อเกิดเหตุการณ์พลิกผัน บุคคลเหล่านี้ตั้งหลักอย่างไรในวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไป และอะไรคือศักยภาพ ภายในของตนเองที่ฝ่าฟันจุดวิกฤตนั้นมาได้ และสุดท้าย...อะไรคือปรัชญาชีวิตที่แต่ละคนได้ค้นพบ

คุณตุ้มระย้า มังคละพฤษ์

เป็นสุภาพสตรีอายุเลย ๕๐ ซึ่งมีประวัติการเรียนและการทำ งานางดงาม จบปริญญาตรีที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สอบเข้าทำ

จำต้องพรากจากสมบัติเหล่านั้นโดยมิได้เตรียมใจมาก่อน หรือคนที่
ได้รับความกดดันจากสภาพการทำงาน การถูกเลิกจ้าง ในขณะที่ยัง
มีครอบครัวต้องรับผิดชอบ ต้องทำงานหาเลี้ยงชีพ และต้องใช้จ่ายอยู่
ทุกวัน นอกจากนั้นเรื่องราวนี้คงจะสามารถยืนยันได้ว่าการทำงาน
หนักและภาวะความยากจนมิใช่เครื่องปิดกั้นการอบรมพัฒนาจิต
ปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น ทุกคนควรน้อมเข้ามาและใช้เป็น
ประโยชน์ในการใช้ปัญญาวิเคราะห์ให้ลึกซึ้ง เพื่อนำมาเป็นประเด็น
ในการวางท่าที ตลอดจนทัศนคติที่มีต่อเรื่องนี้ให้ถูกต้อง โดยใช้
หลักการและข้อธรรมต่าง ๆ ที่พระพุทธองค์ทรงตรัสสอนไว้เป็นเครื่อง
นำทางในการแก้ปัญหาเหล่านี้ให้ลุล่วง แน่หนอนว่าท่ามกลางการทำ
งานอย่างหนัก อุตุน จริ่งจัง และมุงม่น บนพื้นฐานของการภาวนา
เพื่อวิถีชีวิตอันงดงามและเป็นอิสระ ไม่เบียดเบียนสรรพชีวิต ซึ่งเป็น
ทางสายที่รอให้ทุกคนเลือกเดิน ผู้ปฏิบัติย่อมได้รับผลตามความเชื่อ
ความเพียร ความมีสติ ความมีสมาธิ ตามหลักเหตุปัจจัยอันเป็นพระ
พุทธพจน์ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอย่างแน่นอน

บรรณานุกรม :

ฉัตรสุมาลย์กบิลสิงห์ ัษฎเสนา. สตรีในพุทธกาล. กรุงเทพฯ : ส่องสยาม, ๒๕๓๙.

บรรจบ บรรณรุจิ. ภิกษุณี : พุทธสาวิกาครั้งพุทธกาล. กรุงเทพฯ : มหา
จุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

เทพเวที (ประยูรธ ัปเดตโต), พระ. พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์.

กรุงเทพฯ : ด้านสุทธาการพิมพ์, พิมพ์ครั้งที่ ๕, ๒๕๓๒.

ของเธอแทบจะเป็นบ้าด้วยความเศร้าโศกเสียใจ ได้ไปเข้าเฝ้าพระพุทธองค์และทูลขอความช่วยเหลือให้สามารถบรรเทาความทุกข์โศกลงได้บ้าง ซึ่งพระพุทธองค์ได้ทรงเทศน์โปรดจนช่างทอผ้าเกิดศรัทธาและขอบวชเป็นพระภิกษุจนได้บรรลุอรหัตผลในที่สุด

การเลือกนำประวัติศาสดาช่างทอผ้า เมืองอาฬวี ตลอดจนการค้นคว้าองค์ประกอบของการบรรลุธรรมมานำเสนอนี้อาจค่อนข้างละเอียด ก็เพื่อชี้ให้เห็นแนวคิดบางประการที่เป็นอนิสงส์จากการศึกษา จะเห็นได้ว่าการกระทำและการปฏิบัติของพระพุทธองค์ทรงแสดงให้เห็นว่าทรงเป็นศาสดาที่มีพระทัยเปิดกว้าง และปฏิเสธการแบ่งชั้นวรรณะ เชื้อชาติ หรือเพศ ทรงไม่จำกัดการสอนอยู่เพียงแค่คณะภิกษุหรือคณะภิกษุณี แต่ภายใต้คำสอนของพระองค์ทรงเปิดโอกาสให้มนุษย์ทุกคนสามารถมีชีวิตที่งดงามและเป็นอิสระทางจิตวิญญาณด้วยศักยภาพของตนเอง ทุกคนมีสิทธิ์เลือกใช้ชีวิตสู่มรรควิธีที่จะนำไปสู่ความหลุดพ้นทางจิตวิญญาณอย่างเสมอภาค ไม่ว่าผู้นั้นจะเป็นสตรีซึ่งดำรงสถานะเป็นกษัตริย์ หรือสตรีที่ต่ำต้อย ยากจน และยังคงเลี้ยงชีพด้วยการทอผ้าก็ตาม

นอกจากนั้นพระองค์ยังทรงแสดงความเป็นกัลยาณมิตรอันประเสริฐในกิริยาที่ประทับนั่ง รอเพื่อจะแสดงธรรมโปรดศาสดาช่างทอผ้าผู้นี้ ทรงตระหนักรู้ว่าหญิงผู้นี้กำลังกระทำภารกิจเพื่อประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองและครอบครัว กับทั้งยังเป็นการแสดงคุณธรรมกตัญญูต่อบิดาอีกทางหนึ่ง

ประวัติของพุทธสาวิกาท่านนี้ คงจะสามารถเป็นกำลังใจแก่ผู้ที่ยังต้องครองเรือน ต้องต่อสู้กับภาวะเศรษฐกิจขาดในปัจจุบัน ไม่ว่าจะผู้นั้นจะเป็นคนเคยรวย คนที่เคยพรั่งพร้อมด้วยทรัพย์สมบัติและ

ว่าเจ้ารู้รึ? ทำไมเจ้าจึงกลับตอบว่าไม่รู้?”

“พระผู้มีพระภาค ข้าน้อยรู้ดีว่าข้าฯจะต้องตาย แต่ตายเมื่อใดจะเป็นกลางวันหรือกลางคืน ข้าฯไม่อาจรู้ได้ เช่นนี้ ข้าฯจึงทูลตอบว่าไม่รู้”

องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสสรรเสริญ และยืนยันว่าที่นางตอบมานั้นถูกต้องแล้ว

จากนั้นจึงแสดงธรรมโปรดสอนธรรมสภา และทรงอธิบายว่าหลายคนที่ไม่เข้าใจธิดาช่างทอผ้าเพราะยังไม่มีดวงตาเห็นธรรม แต่ถ้ามีดวงตาเห็นธรรมแล้วก็จะเข้าใจถ้อยคำที่นางได้ตอบคำถามของพระพุทธองค์

พระพุทธองค์ทรงสอนว่า โลกนี้มีคนตาบอดเป็นส่วนมาก น้อยคนที่ได้ไปปฏิสนธิในสวรรค์ ดุจดวงที่เป็นอิสระจากตาข่าย มีน้อยคนที่เป็นอิสระจากตาข่ายของพญามารและความตาย สามารถเข้าถึงพระนิพพานอันเป็นอิสระจากความตายในที่สุด

ในตำรากล่าวว่า ธิดาช่างทอผ้าได้บรรลุพระโสดาบัน อันเป็นการบรรลุธรรมในพระพุทธศาสนาขั้นต้น ซึ่งหมายถึงได้เดินตามทางถูกต้องอย่างแท้จริงเพื่อเข้าสู่พระนิพพานอันเป็นระดับที่ทำได้บริบูรณ์ในศีล ทำได้พอประมาณในสมาธิ ทำได้พอประมาณในปัญญา สามารถละ สังโยชน์ ๓ ประการ อันได้แก่ สักกายทิฏฐิ, วิจิกิจฉา และสีลัพพตปรามาส

ในวันนั้นหลังจากที่ธิดาช่างทอผ้าฟังธรรมบรรลุธรรมเป็นพระโสดาบัน และได้นำกระจาดผ้าฯไปส่งให้บิดาแล้ว ในวันเดียวกันนั้นก็ถึงแก่กรรมโดยอุบัติเหตุแล้วไปปฏิสนธิบนสวรรค์ชั้นดุสิต บิดา

“ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ข้าน้อยไม่ทราบได้”

“เจ้าไม่รู้หรือ”

“ข้าน้อยทราบ”

“เจ้ารู้หรือ?”

“ข้าน้อยไม่ทราบ”

พระพุทธองค์ทรงถามคำถาม ๔ ข้อ แต่ดูเหมือนว่าคำตอบของธิดาช่างทอผ้าผู้นี้ไม่สุภาพ ซึ่งบางคนก็ฟังอยู่ในที่ประชุมนั้นเห็นว่าเป็นการเล่นลิ้น หลายคนไม่พอใจและส่งสายตามองด้วยความตำหนิติเตียน

พระพุทธองค์จึงตรัสสืบไปว่า “ลูกน้อย เมื่อตถาคตถามเจ้าว่าเจ้ามาจากที่ใด เหตุใดเจ้าจึงตอบว่าไม่รู้?”

“ข้าแต่พระผู้มีพระภาค พระองค์ย่อมรู้อยู่แก่ใจอยู่แล้วว่าข้ามาจากบ้าน เพราะฉะนั้นคำถามของพระองค์จึงหมายความว่า ข้าน้อยเกิดมาจากที่ใด ซึ่งข้อนี้ข้าน้อยมิอาจรู้ได้”

พระพุทธองค์จึงทรงถามถึงคำถามข้อที่สอง “เมื่อตถาคตถามเจ้าว่าเจ้าจะไปที่ใด เหตุใดเจ้าจึงตอบว่าเจ้าไม่รู้?”

“ข้าแต่พระผู้มีพระภาค พระองค์ทรงทราบอยู่แล้วว่าข้าจะไปร้านทอผ้าพร้อมกระจาดฝ้ายที่ข้าถืออยู่ในมือ คำถามของพระองค์จึงหมายความว่าข้าจะไปเกิดที่ใด ซึ่งข้อนี้ข้าก็มีอาจล่วงรู้ได้”

พระพุทธองค์ทรงถามคำถามที่สาม “เมื่อตถาคตถามเจ้าว่าเจ้ารู้ไหม ทำไมเจ้าจึงตอบว่าเจ้ารู้”

“พระผู้มีพระภาค ข้าน้อยรู้ดีว่าจะต้องตาย ด้วยเหตุนี้จึงพูดตอบว่ารู้”

พระพุทธองค์ทรงถามคำถามสุดท้าย “เมื่อตถาคตถามเจ้า

พระพุทธเจ้าเหลือเกิน แต่เราก็ต้องบั่นฝ้ายไว้ให้พอ เราจะทำอย่างไร ดีหนอ”

นางขบคิดกับปัญหาอยู่ตลอดเวลา แต่แล้วก็ตัดสินใจรับบั่นฝ้ายให้พอเสียก่อน

ในขณะที่เดียวกับที่ธิดาช่างทอผ้ากำลังบั่นฝ้ายอยู่นั้นเอง บรรดาอุบาสกอุบาสิกา ก็พากันถวายภัตตาหารแด่พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ครั้นเสร็จแล้วก็พากันเฝ้าคอยฟังพระธรรมเทศนาด้วยใจจดจ่อ แต่พระพุทธองค์กลับทรงประทับนั่งเฉยอยู่

ขณะนั้นทรงรำพึงในพระทัยว่า

“ตถาคตเดินทางมาไกลถึง ๓๐ โยชน์ เพื่อประโยชน์ของหญิงทอผ้าผู้ยากจน แม้วันนี้ ขณะนี้ นางก็ยังหาโอกาสที่จะมาฟังธรรมไม่ได้ เมื่อเธอมีโอกาสเมื่อใด ตถาคตจะแสดงธรรมโปรดเมื่อนั้น”

ฝ้ายธิดาช่างทอผ้าบั่นด้ายจนเต็มกระสวย เมื่อเสร็จก็ใส่กระจาดจะนำไปส่ง ในระหว่างทางที่เดินไปยังร้านของบิดา เธอเห็นผู้คนห้อมล้อมเพื่อฟังธรรมของพระพุทธองค์ จึงแอบเข้าไปตรงมุมเพื่อลอบมอง ครานั้นพระพุทธองค์ทรงส่งพระเมตตาคุณมา ซึ่งทันทีที่นางเห็นสายพระเนตรก็ตระหนักรู้ทันทีว่าพระพุทธองค์ทรงมีพระประสงค์ที่จะให้นางได้ฟังธรรม

ธิดาช่างทอผ้าจึงรีบวางกระจาดฝ้ายลง เข้าไปเบื้องหน้าพระพักตร์แล้วก้มลงกราบ รออยู่จนพระพุทธองค์ทรงมีรับสั่งด้วย

ทรงตรัสถามว่า “เจ้ามาจากที่ใด?”

นางตอบว่า “ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ข้าน้อยไม่ทราบได้”

พระพุทธองค์ทรงถามต่อไปว่า “เจ้าจะไปทีใด?”

อาฬวี เสด็จไปประทับที่เขตวนารามในเมืองสาวัตถี ซึ่งธรรมะที่พระองค์ทรงแสดงนั้นทำให้ธิดาสาวของช่างทอผ้ามีความประทับใจ นางได้รำพึงกับตนเองว่า

“พระธรรมของพระศาสดานั้นจริงแท้ยิ่งนัก”

และด้วยเหตุนี้ นางจึงเพียรพยายามเจริญมรณานุสสติอย่างสม่ำเสมอติดต่อกันมานานถึง ๓ ปี โดยมีได้สละเรือนเพื่อออกบวชเป็นพระภิกษุณี แต่มีวิถีชีวิตกับการทำงานบนฐานของการภาวณา เพราะในระหว่างนั้นนางก็ต้องประกอบอาชีพคือปั่นฝ้ายเพื่อทอเป็นผ้า เป็นการช่วยบิดาในการทำมาหาเลี้ยงครอบครัว

พระพุทธรูปประจำวันประการหนึ่งที่พระพุทธรองค์ทรงบำเพ็ญเป็นประจำก็คือ ทรงตรวจพิจารณาสัตว์ที่สามารถและยังไม่สามารถบรรลุธรรมอันควรจะเสด็จไปโปรดหรือไม่ ซึ่งในยามใกล้อรุณรุ่งวันนั้นทรงตรวจสอบด้วยพระญาณ และทรงเห็นธิดาของช่างทอผ้าผู้นี้ ทรงหยั่งรู้ว่านางได้เจริญมรณานุสสติติดต่อกันมานาน ๓ ปี และภาวะจิตของนางก็พร้อมที่จะเข้าถึงพระธรรม

เช้าวันนั้นพระพุทธรองค์จึงเสด็จพร้อมพระสาวกออกจากพระเชตวันมหาวิหารเสด็จมายังอารามในเมืองอาฬวี ผู้คนเตรียมพร้อมเพื่อถวายภัตตาหารแต่พระพุทธรองค์และหมู่คณะสงฆ์

ธิดาของช่างทอผ้าทราบข่าวพระพุทธรองค์เสด็จ และปรารถนาจะไปเฝ้าเพื่อฟังธรรม แต่ในวันนั้นก่อนที่บิดาจะออกจากบ้านไปทำงานได้สั่งนางไว้ว่า “วันนี้ลูกค้าจะมารับผ้าที่สั่งทอไว้ ลูกรีบปั่นฝ้ายให้เสร็จไว้คอยท่าพ่อด้วย”

ธิดาช่างทอผ้าจึงรำพึงว่า “เราปรารถนาที่จะไปฟังธรรมจาก

ธิดาช่างทอผ้า

อุบาสิกาที่ทำงานเพื่อการบรรลุธรรม

คอลัมน์ ‘พุทธสาวิกา’ ที่ผ่านมานี้ ได้นำเสนอสตรีในทุกชั้นวรรณะที่ได้รับการบวชเป็นพระภิกษุณี และสามารถบรรลุธรรมเป็นพระอรหันต์ซึ่งเป็นระดับการบรรลุธรรมในขั้นสุดท้าย เป็นพระอริยบุคคลชั้นสูงสุด

หากแต่ในฉบับนี้จะขอนำเสนอประวัติของพุทธสาวิกา ซึ่งเป็นสตรีที่มีได้สละเรือนออกไปมีวิถีชีวิตเช่นพระภิกษุณี แต่ต้องทำงานอย่างหนักเพื่อหาเลี้ยงชีพ หากทว่าการทำงาานนั้นก็มิได้เป็นอุปสรรคแต่กลับเป็นเครื่องช่วยสนับสนุนให้มีดวงตาเห็นธรรมอันนำไปสู่การบรรลุธรรมในเวลาต่อมา

สตรีผู้นี้เป็นธิดาช่างทอผ้า อายุ ๑๖ ปี อยู่กับบิดาซึ่งมีฐานะยากจนที่เมืองอาฬวี ครั้งหนึ่งพระพุทธองค์เสด็จไปที่เมืองนั้นและได้แสดงธรรมโปรด โดยทรงเตือนให้เจริญมรณานุสสติซึ่งเป็นหนึ่งในอนุสติ อันหมายถึงการระลึกถึงความตายอันจะต้องมีมาถึงตนเป็นธรรมดา ทรงชี้ให้เห็นความไม่เที่ยงของชีวิต ในขณะที่ความตายนั้นเป็นสิ่งที่แน่นอน จึงต้องพิจารณาให้ใจสงบจากอกุศลธรรม เกิดความไม่ประมาทและไม่หวาดกลัว คิดเร่งชวนชวนบำเพ็ญกิจและทำความดี

เมื่อแสดงธรรมโปรดแล้ว พระผู้มีพระภาคเจ้าก็ออกจากเมือง

สารบัญ

เรื่องเด่นประจำฉบับ

- เรื่องพิเศษ - เศรษฐกิจวิกฤต...ชีวิตพลิกผัน
ไฟกองโต...หรือโอกาส ๑๑
- บทความพิเศษ - เราต้องกู้แผ่นดินด้วยธรรมะ ๒๐
- ปากการับเชิญ - ไม่สงสัยเลย
โดย นิรมล เมธีสุวกุล ๔๘
- เล่าสู่กันฟัง - กู้คน...กู้แผ่นดิน ๕๕

คอลัมน์ประจำ

- พุทธสาวิกา - ธิดาช่างทอผ้า ๔
อุบาสิกที่ทำงานเพื่อการบรรลุดุธรรม
- วาตะพุทธทาส ๑๙
- सा - ระ - ชัน ๓๒
- วิถีแห่งชีวิต - สร้างเสริมไทย...ด้วยวิถีไทย
แจ๊ค, มินท์ อิงค์ธเนศ ๓๔
- ผู้หญิงใกล้วัด ๖๖
- เพื่อนทุกซั ๗๒
- ปฏิทินข่าว ๗๘
- คู่ยกกันท้ายเล่ม ๗๙

ตั้งใจว่าจะเป็นสมาชิกมานาน พอคุณพิบูลไปประชุมกับทีมงานศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เลยรีบถือโอกาสจัดการให้สำเร็จ และขอขอบคุณทีมงานสาวิกาทุกคนแทนผู้อ่านด้วยค่ะ
อุไรวรรณ กรวิทยาศิลป์

ข้าพเจ้าได้อ่านหนังสือ 'สาวิกา' แล้ว นอกจากเป็นประโยชน์แก่ตนเอง ข้าพเจ้าคิดว่าน่าจะเป็นประโยชน์ครูและนักเรียนด้วย และตรงนี้ข้าพเจ้าทำหน้าที่จัดทำสารโรงเรียน ไม่ทราบว่าการนำบทความที่มีประโยชน์ใน 'สาวิกา' ลงในสาร จะละเมิดลิขสิทธิ์หรือไม่ พร้อมกันนี้ข้าพเจ้าได้ส่งเงินเพื่อสมัครเป็นสมาชิก 'สาวิกา' ด้วย

มานัส เทศนา

ไปถึงปักกิ่งตั้งแต่วันที่ ๔ พ.ค. ที่ผ่านมา โทรศัพท์มาหลายครั้ง แต่ไม่พบ และสุขภาพไม่อำนวย จึงไม่ได้แวะมาลาด้วยตนเอง... ปักกิ่งมีความสุข อากาศดี สภาพแวดล้อมดี งานดี แต่ก็ยังต้องปรับตัวให้เข้ากับสภาพสังคมที่ไม่ใช่ 'บ้านเรา' บางประการ ทราบว่าคุณแม่และทีมงาน 'สาวิกา' จะไปสัญจรปักกิ่ง...เมื่อไรคะ จะรอ

ขอส่งใจมาช่วยกองบรรณาธิการ 'สาวิกา' ทุกคน

ชามา

ดิฉันรู้จักหนังสือ 'สาวิกา' จากเพื่อนรุ่นพี่ แนะนำและให้ขอ

ยืมหนังสืออ่านหลายเล่ม อ่านแล้วทำให้รู้สึกว่หลาย ๆ เรื่องยังมี
คนด้อยโอกาสอีกมาก ทำให้ตัวเองรู้จักวางเฉยกับสิ่งต่าง ๆ ได้มาก
ขึ้น รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรามากขึ้น ใจเย็นมากขึ้น จากที่เคยเถียง
คนอื่นเพื่อเอาชนะ ก็ระงับได้มากขึ้น

ดิฉันคิดว่าหนังสือ ‘สาวิกา’ ให้ข้อคิดดีมาก เตือนสติดิฉันได้
หลายเรื่อง ดิฉันจะเป็นสมาชิกของสาวิกาตลอดไปค่ะ

อนุลักษณ์ ต้นติวงษ์

คำตอบคือ “ไม่” ค่ะ สำหรับคำถามที่ว่า ‘จะละเมียดลิข-
สิทธิ์หรือไม่ กับการนำบทความที่มีประโยชน์ของสาวิกาไปลง
ในสารโรงเรียน’ สิ่งใดที่เป็นประโยชน์และจะมีส่วนในการถัก
ทอสังคมของเราให้ร่มเย็นน่าอยู่แล้วละก็...ยินดีอย่างยิ่งค่ะ

‘ซามา’ เจ้าของคอลัมน์ ‘บันทึกจากแม่ถึงลูก’ ซึ่งจบตอน
ไปแล้วนั้น ขณะนี้อยู่ที่ปักกิ่ง และยังคงทำงานอยู่ในแวดวงน้ำ
หมึก ไม่แน่ว่าเราอาจจะได้อ่านเรื่องราวสนุก ๆ ของเธอจาก
แดนไกลในคอลัมน์ ‘ปากกาจับเชิญ’

สำหรับสาวิกาสัญจรที่ปักกิ่ง บอกตรงนี้เลยว่า ถึงเวลา
เมื่อไหร่เป็นได้พบกันแน่ค่ะ...ซามา รอกันหน่อยก็แล้วกัน

ท้ายนี้...สวัสดิสมาชิกเก่าที่ต่ออายุสมาชิกอยู่เป็นเพื่อน
กันอีก และยินดีต้อนรับสมาชิก (อุปถัมภ์) ใหม่ (โดยคุณอาทิตย์
วังวสุ) อีก ๓๑ โรงเรียน ใน ๑๓ จังหวัด

ตั้งใจวันนี้ยังมีกันและกันค่ะ

ถ้ามี ศีลธรรม

จะแก้ปัญหาคเศรษฐกิจ - ความยากจน - คนไม่มีงานทำ ได้หมดสิ้น

เพราะคนมี ศีลธรรม

รู้จักรับผิดชอบ และอยากทำงาน เกลียตอบายมุขแล้ว

มีความสุข เมื่อกำลังทำงาน